

Biltzarra

Ponentzia

Eraikuntza
nazionalerantz.
LABen eginkizunak.

NAZIOA
ERAIKITZEKO
PROIEKTUAREN
BARNEAN GIZARTEA
ALDATZEA

Zbkia

TXT 20131

DOKUMENTAZIO
ZENTROA

1. EUSKAL SINDIKALISMOA ETA ASKATASUN DEMOKRATIKOAK

- 1.1. Joerak eta hausnarketa egiteko giltzarriak
- 1.2. LABen ekinbidearen zutabeak

2. LAN-HARREMANETAKO ETA BABESPEN SOZIALEKO EUSKAL GUNEA. EUSKAL GUNE SOZIO-EKONOMIKOA. EUSKAL NAZIOAREN ERAIKUNTZAREN ZUTABE SOZIO-EKONOMIKOAK

- 2.1. Lan-Harremanetako eta Babespen Sozialeko Euskal Gunea
 - 2.1.1. Lan-legeria
 - 2.1.2. Enplegu eta babes sozialeko politika
 - a) Langabezia
 - b) Lanbide Heziketa Jarraia
 - c) Gizarte Segurantza
 - 2.1.3. Negoziazio Kolektiboa
 - a) Europar Gune Soziala eta LABen estrategia sindikala
 - b) Egitura eta Negoziazio Kolektiborako esparruak
 - c) Negoziazio Kolektiboak urrats honetarako dituen helburuak.
 - 2.1.4. Organo instituzionaletan parte hartzea, ekinbide sindikalaren bitartez
- 2.2. Euskal gune sozio-ekonomikoa (EGSE)
 - 2.2.1. EGSEaren oinarriak
 - 2.2.2. EGSEko garapen-eredua
 - 2.2.3. Enplegua, elkartasunezko etorkizun egonkorra
 - 2.2.4. Lurralde-antolamendua
 - 2.2.5. Gizarte-antolamendua

3. EKINBIDE SINDIKALA GIZARTEAREN ALDAKUNTZA LORTZEKO

- 3.1. Sindikalismoa, gizartearen aldakuntzaren sujetu
- 3.2. Sindikalismoak esku hartu eta antolatzeko gune berriak
- 3.3. Ekinbide sindikala enpresetan
- 3.4. Euskal Langileen Mugimendua eta bere erreibindikazioak, Euskal Nazioa Eraikitze Proiektuaren barnean gizartea aldatzeko bidean
 - 3.4.1. Ekinbide sindikala eta berreuskalduntzea
 - 3.4.2. Intsumisioa eta sindikalismoa
 - 3.4.3. Euskal Eskola Nazionala
 - 3.4.5. Osasun Sistema Publikoa

AD

EUSKAL

SINDIKALISMOA ETA

ASKATASUN

DEMOKRATIKOAK

6

AD

Ponentzia

1.1. JOERAK ETA HAUSNARKETA EGITEKO GILTZARRIAK

(1) Bere etorkizun politiko eta ekonomikoaren jabe izatea euskal herritarrei eragozten dien oinarri demokratikorik ez izateak langileria osoarengan eta biztanleriak jasaten dituen bizi-baldintzetan dauka eragina, estrukturaliki. Bizirik dagoen gatazka nazional eta sozialaren ondorioak jasaten dituen gizarte-klasea delako, euskal langileria da Euskal Herriaren normalizazioa eta bakea lortzea gehien nahi duena.

(2) Askatasun demokratikoak eta bakea lortzeko prozesuan, bere buruaren protagonismoa erreibindikatu izan du Langile Mugimenduak historikoki.

(3) Sindikalismo espainola eta honek Hego Euskal Herrian dituen sukurtsalak saiatu dira Langile Mugimendu horren protagonismoa suntsitzen, Herrien eta langileen oinarritzko eskubide demokratikoak indargabetuko lituzkeen eredu politiko eta ekonomiko ezartzeko asmoz. Egiazko arau demokratikoak sendotzeko sindikalismoak (honen protagonismoak, zehazkiago) praktikan jarritako ekinbide sozio-politikoak itotzeko saiakera honetan, CCOO eta UGTk urtetan zehar ELA lagungarri izan dute.

(4) Euskadi eta Estatu espainolaren arteko harremanen gaurko esparruan ELAk urte luzetan euskal ekinbide sindikal abertzalea sortu nahi izan du, gure Herriari ukatzen zaizkion askatasun demokratikoen konkistan sindikalismoak izaniko protagonismoa itzalduko lukeen apolitikotasuna bultzatuz.

(5) ELAk eramaniko ekinbide sindikaleko eredu honi egundoko zuzenketa egin zaio, euskal langileriak daukan arazo politiko, ekonomiko eta soziale-tan sindikalismo abertzaleari norabide berriak eskainiz.

(6) CCOO nazionalismo espainol intolerantearen tesiak onartuz etorri da. Sindikatu honek, zenbait aurriritzi soziopolitiko (autodeterminazioa) mantentzen duen arren, gure Herriari zor zaizkion eskubide eta askatasun demokratikoekin loturiko erreibindikazio asko bertan behera utzi izan ditu gizarte eta langile mugimenduekin jardutean. Honen lekuko, ELA-LAB Dokumentuari egindako kritikak, "autodeterminazio eskubideak langileria zatikatu egiten duela" argudiatuz.

(7) CCOO eta UGT gaurregun eredu monarkikoaren alde daude, zor zaigun autodeterminatzeko eskubidea ukatzen digun Konstituzioaren alde, "aberri" espainolaren berme bihurtutako armadaren alde, gaitzak jotako (GAL, gerra zikina, 23-F, e.a.) sistema politikoaren alde, eskubide nazional eta sozialen kontrako "trantsizio" antidemokratikoaren alde...

(8) Edukin eta konpromezu zehatzetan oinarrituta, azken urte hauetan LABek eta ELAk hasitako ekinbide sindikalerako batasuna eskarmentu positiboa izan da, sindikalismo abertzalearen ekinbidearen susperraldi estrategikoaren mesedetan. Honek daukan gehiengotasunak (%52) eta Euskal Nazioaren Eraikuntzan langileriak bereganatu eta gizarteratu behar duen indarrak, bi sindikatuek batera zabalduko bidea egundoko garrantziaz jantzi dute.

(9) ELA-LAB Dokumentua hausnarketa egin eta ekinbide sozio-politikoan jarduteko oinarria da, Euskal Herriari zor zaizkion eskubide demokratikoak

berreskuratzeko bidean, sindikalismo abertzaleak eta langileriak hartu beharko lukeen protagonismoa indartzeko.

(10) Euskal Herriaren askatasun demokratikoak lortzeko borroka, gure etorkizunari begira osagai egiturala daukan arren, gizartea aldatzeko helburu eta dinamiketan oinarritu behar da. Ekinbide sozio-politikoak eta sozio-ekonomikoa behar bezala tartekatu eta elkartzetik etorriko zaio sinesgarritasuna gure sindikalismoari.

1.2. LABEN EKINBIDEAREN ZUTABEAK

(11) Sindikalismoari berez dagokion bake eta justizia sozialaren aldeko borroka izango da, maila guztietan, Sindikatuaren eskuhartzea bereiziko duen zutabea. Euskal Herriaren bakea eta demokrazia lortzeko borrokan, langileriaren protagonismoa berpiztuko duen ekintza-plana xedatuko du LABek.

(12) Ajuria Enea eta Iruñeako Itunak Estatu espainolaren lantresna hutsak izan dira gatazkak bere horretan iraun dezan. Izan ere, gaurregun, itun horiek beren aitzindarien itxikeria eta geldikeriaren adierazle zehatz bihurtu dira. Bi itunak izan dira (eta hala dira oraindik) disidentzia abertzalearen kontrako gerra-politkarako lanabesak. Itunak mantentzeak edo itxuraz aldatzeak, sorrerazko estrategian bertan protagonismoa berreskuratzeko bakarrik balioko luke.

(13) Euskal herritarrak bakea eta demokrazia lortzeko duen egarria sistemak eta "bakezaleek" manipulatu dute, Ezker Abertzalearen errebindikazioak politikoki eta sozialki hausteko helburu bakarrarekin. Erresistentzia abertzaleak mugimendu horietan "nortasun krisiak" sortu ditu: atomizazioa, jarreretan nahasketa eta, gatazkaren soluzioari dagokionez, protagonismoa irabazteko borroka izan dira horren ondorioak. Erakunde horietako edozeinen ekimeneen batekin ados egotetik haratago, gatazka politikoaren funtsei eta soluziobideei dagokienean, LABek bere iritzi- eta jardute-autonomiari eutsiko dio.

(14) Zor zaizkigun eskubide demokratikoen eskutik etorriko da bakea Euskal Herrira. Gobernu espainolak euskal errealitatea eta gure Herriak berreskuratu beharreko subirautea aitortuko dion jardunbide demokratikoa onartu beharko du. Bi hauek osatuko dute Hego Euskal Herria normalizatzeko eta demokratizatzeko akordioaren oinarria.

(15) ELA-LAB Dokumentuaren edukina, Sindikatu honen jarrera eta ekinbiderako patroitzat agertzen da. LABeko militante eta afiliatu guztiek onartu behar dute dokumentu hori langileriarengan eta gizarte osoarengan sozializatu, zabaldu behar dela. Hortaz, Euskal Herriak bere eskubide demokratikoen alde daraman borrokaren barnean, gizartearen aldakuntza lortzeko konpromezua bereganatua duela berriro aldarrikatzen du LABek.

(16) Euskal gizarteak jasaten dituen arazo politiko, ekonomiko, sozial eta kulturelei bestelako irtenbidea ematearren, Estatu espainolarekin dugun gatazka politikoaren soluzioa lor dadin presio soziala indartzeko aurrerapausuak eman behar ditugu abertzaleok eta demokratok, orohar.

Nazioa eraihi eta
gizartea aldatu

ASKATASUN DEMOKRATIKOAK

9

EBAZPENAK

LEHEN EBAZPENA. Askatasun demokratikoen aldeko borrokan euskal sindikalismoaren protagonismo aktiboa errebindikatzen du LABek; horretarako, Euskal Herria baketzeko eta demokratizatzeko borrokan dabilten langileen zuzeneko jarduera berpizteko ekimenak jaurtiko ditu. Honela, ELA-LAB Dokumentua euskal eskenatokiko erreferente garrantzitsua ezezik, sindikalismoak asu-mitu behar duen protagonismoa suspertzeko lanabesa ere bada.

BIGARREN EBAZPENA. Ajuria Enea eta Iruñeako Itunen jokamoldeari jarraikiz, erakunde politiko, sozial eta sindikal batzuen aurka eratu eta aplikatzen diren politikak —diskriminazioa, bazterkuntza, intoxikazioa, e.a.— desagertzea ezinbestekoa da LABen iritziz, harreman politiko-sozialak eratzeko bidean, bestelako oinarriak sor ditzagun.

Zs

LAN-HARREMANETAKO ETA
BABESPEN SOZIALEKO EUSKAL GUNEA •
EUSKAL GUNE SOZIO-EKONOMIKOA •

EUSKAL NAZIOAREN
ERAIKUNTZAREN

**ZUTABE SOZIO-
EKONOMIKOAK**

12

Zs

Ponentzia

2.1. LAN-HARREMANETAKO EUSKAL GUNEA (LHEG)

(17) LHEG honen elementu bereizgarriak aztertuak izan dira LABek urte hauetan zehar egin dituen aportazio askotan: hauek, euskal langileria osoari eta euskal herritar guztiei zuzendu izan zaizkie.

(18) Hitz batez, hor dago LHEG bat sortu beharra, geure politika laborala eta soziala praktikan jarri ahal izan dezagun. Euskal Nazioa Eraikitzekeko Proiektuarekin konpromezua hartua du LABek eta, ikuspuntu honetatik, erreibindikazio hau demokratikoa da eta, gainera, justizia sozialean oinarritutako euskal nazio independienterantz urratsak eman ahal izateko, erabat beharrezkoa da erreibindikazio honi eustea.

(19) LHEG exigitzeak izaera politikoa du, dudarik gabe, Ezker Abertzalearen eta euskal nazioaren subirautea berreskuratzearan alde gauden guztion koordinada politiko, taktiko eta estrategikoetan txertatuta baitago. Izaera sozio-politikoko sindikatu garen aldetik, ikuspegi aurrerakoi eta aldatzailetik, Euskal Herriari zor zaizkion eskubide nazionalen aldeko borroka indartu eta osatu egiten duelako gure praktika sindikalak. Euskal gizartearen sektorerik zigortuenak eta langileria asebeteko duen alderdi ekonomiko eta sozio-laborala baztertuta ezin uler daiteke nazio eraikuntzaren prozesu hau. LHEG ez da, beraz, kontzeptu abstraktua, langileriaren premia, kezka eta helburuekin zuzenki lotutako xedea baizik.

(20) Euskal naziotasunaren kontra borrokatzen dutenen jarrera politiko eta sindikaletatik askototan desitxuratzen da LHEGen zentzua. Lan-harremantarako gune estatal bakarra sendotzeko helburuz, ustez elkartasunezkoak diren argudioak aitzakiatzat ipintzen dituzte, elkarte autonomiko bakoitzak inbertsioari abantaila handiagoak eskaini ahal izatearren *dumping* soziala eratzeko arriskuaz ohartaraziz. Paradoxa handia da: kontra-erreforma laborala onartu (edo bultzatu) dutenek, hau da, Euskal Herriko industriaren suntsiketaren kontra deus ere egin ez dutenek, oraingoan, LHEG lortzeak langileentzat izango lituzkeen ondorio negatiboak iragartzen dizkigute. Nolanahi ere, horren kontra agertzeko arrazoiak honela azaltzen dituzte: barne-merkatuan gauden neurrian, merkatu-batasunak lan-harremanen sistemaren batasuna agintzen du, "autonomia batzuetan nabarduraren bat onartuta". Hitz batez: merkatuaren eta espainiar chauvinismo zaharkituaren batasunaren defentsa da dena.

(21) Bistan denez, LHEG ez da euskal langileriaren arazo guztiak sendatuko dituen botika magikoa. Gogoeta abstrakto bat eginez, lan-harremanen esparruan gune sozio-ekonomiko aurrerakoi bat sortzeko unean, euskal langileriarentzat lanabesik egokiena den ala ez den, auzitan ipin daiteke.

(22) Hariari helduz, nabarmendu behar dugu LABek ez duela LHEG erreibindikatzen kapitalismoaren aldeko gestioa egiteko edota lan-eskubideak, soldatak edo babespen soziala murrizteko, zeharo kontrakoa lortzeko baizik: erreibindikazio honen lorpena proiektu aldatzailearekin batera etorriko da. Proiektu honek, joera neoliberalak eta desarautzaileak zeharo kuestionatzen ditu eta, bestetik, euskal langileriaren eta gizarte osoaren sektorerik dinamikoenek esku hartzen duten eraikuntza nazionalako prozesuaren barnean dator. Izan ere, ekinbide sindikalaren alderdietako bat aipatzearen,

► [Euskal
gizartearen sektorerik
zigortuenak eta
langileria asebeteko
duen alderdi
ekonomiko eta sozio-
laborala baztertuta
ezin uler daiteke nazio
eraikuntzaren prozesu
hau]

► [LHEGek
funtsezko hiru oinarri ditu:
lan-legeriaz eta babespen
sozialaz jarduteko euskal
botere publikoek
erabateko ahalmena
edukitzea, alor
ekonomiko-laboralean
eragina duten organismo
eta instituzioak
transferitzea eta euskal
gunean negoziazio
kolektiboa garatzea]

eskarmentuak erakusten digun bezala, Euskadin egin izan den negoziazio kolektiboa euskal langileriaren interesen aldekoagoa da estatu-maila edo bidekoa baino.

(23) Gure arazoan jorraketa europar esparrura igortzearen bitartez, LHEGen eztabaidaren egiazko izaerari ihes egiteko tentazioa ere somatzen da. Europaren eraikuntzari gure kritikarik zorrotzena egiteaz gain, egiazko Europaren batasun prozesuan hainbat sistema sozial harmonizatzen saiatzea agian mesedegarria izango litzazukeela azpimarratu behar dugu: orduan, logikoa litzateke herrialde bakoitzak bere subirautzaren zati bat utziko balu, helburu orokorra lortzeko. Gurean, berriz, bi estatutan zatikatutako (eta, administratiboki, bi autonomi elkartetan eta hainbat departamentutan bakan-duriko) Euskadi honetan, horrelako edozein proiektu egin nahi izatekotan, ukatu egiten zaigun subirautza hori berreskuratu beharra dago, lehendabizi. Gero, norik bere irizpideen arabra negoziatutako integrazioa garatu ahal izateko, beharrezkoak diren eskuduntza politikoak aitortu behar zaizkigu.

(24) Logikoa da, beraz, Gobernuak, Estatu aparatua eta eskuindar politikoa LHEG horren kontra agertzea: Euskal Nazioaren Subirautzaren kontrako printzipio politiko eta ideologikoen arabera egiten dute. Baina gehiengoa daukan sindikalismo estatalak, ordea, diskurtso defentsiboa egitera behartuta agertzen da, gezurrezko argudioen gainetik eraikia: LHEG hori, Europan nagusi diren uniformizazio sozial eta ekonomikoaren aurka doa eta "historiako haizeez" kontrako errebindikazio atzerakoia dela. Planteamendu honek ihes egiten dio egiazko sakoneko eztabaidari, hau da, euskal nazioak bere subirautza izateko bidezko eskubidea daukan ala ez. Estatalisten asmo-gogo honen kontrako jarrera erakusten da honela, gure proiektuaren ustez inbiabilitate eta desegokitasuna argudiatu eta kontzeptu-maila desberdinak nahasiz.

(25) Gure nazio-subirautzari —eta, beraz, LHEGri— dagokion bidezko kotasun eta justiziazko sustratua gauza bat da eta marko edo esparru horren bideragarritasuna, beste bat. Azken hau, asmo horren alde lanean gabiltzanon eta aurka dihardutenen borondatearen (eta ondoriozko indar-erlazioaren) arabera izango da. Zorionez, Euskadin ezarpen handia daukan sindikalismoak, era honetako mugimendu abertzalea indartuz joango dela adierazten digu: honentzat, LHEG lortzea kezka eta helburuen mamian dago, izan ere, filosofia horrekin bat gatzelako, hau da, nazioarteko langileriarekin harremanak izan ezezik elkarlaguntzan jardutea ere eta, era berean, europar gunea bertako Herriek sor dezaten eta harreman ekonomiko eta sozialez aberas daitezen borondatea dugu. Gune honen ezaugarrien berri txosten honetako beste ataletan eman dugu.

(26) LHEGek funtsezko hiru oinarri ditu: lan-legeriaz eta babespen sozialaz jarduteko euskal botere publikoek erabateko ahalmena edukitzea, alor ekonomiko-laboralean eragina duten organismo eta instituzioak transferitzea eta euskal gunean negoziazio kolektiboa garatzea.

2.1.1. Lan-legeria

(27) Estatu espainoleko lan-legeriak aurrerakinik gabeko egundoko inboluzioa jasan zuen, besteak beste, PNV eta UPNren sostenguari esker, Gobernu Zentralak eragin eta martxan jarri zuen lan-erreformaren ondorioz.

(28) Konbergentzi Programan iragarri ziren guztietatik praktikan jarri den

bakarra izaki, langileriaren eskubide indibidual eta kolektiboen lapurreta bihurtzen ari da lan-erreforma. 1994ko Langilearen Estatutuak biltzen duen funtsezko ideia da enpresariaren boterea indartzea, lan-harremanetako hiru fase hauetan: lan-prekarietatea xedatzen duen araudia finkatuz, behin-behineko eta sasi-trebakuntzazko kontratuen bitartez; lanaren antolamenduan patronalari eskuduntza itzelak emanez eta, azkenik, erabat errazten duen kanporaketa-erregimena ezarriz, kontratuen iraungipena merketuta. Horrekin batera, behin-behineko lan-enpresen legeztapenari esker, langileen arteko desberdinkeria eta gehiegizko esplotazioa zabaldu eta indartu egin daitezke.

(29) Lan-harremanen erabateko desarauketa prozesu honek lan-baldintzak hondatu, patronalaren aginkeria eta arbitrarietatea erraztu eta langileen defentsazko ekinbide sindikalari oztopoak ipintzen dizkio.

(30) Sistemaren jarrera ideologiko neoliberaletatik, behin eta berriro aldarrikatzen ari dira ekonomiaren mundializazio prozesuak alderdi guztiei eskatzen dizkiela sakrifizio eta ahalegin handiak egitea. Kontuak kontu, langileei ezarritako sakrifizioaren ordez enpresa-alderdiak ez du kontraprestazioirik eskaini. Jokaera hau, bestela ere, iraunkorra da, kontzertazio sozial izenekoak frogatu duen bezala.

(31) Hitz, batez, erreforma honen eskutik, lan-harremanen aro berri batean kokatzen gara: lan-erreformaren aurretik eta geroagoko garaiez hitzegingin ahal izango dugu.

(32) Bertan bilduta dauden eragin luzeko aldakuntzak neutralizatzeko ezinbestekoa izango da osotasuneko ekinbide sindikala praktikan jartzea, sindikatua lantegi guztietan sartzeari eta estrategia oldarkor eta erasotzailea martxan jartzea, bertan mobilizazio sozialak berebiziko eginkizuna betezen badu.

(33) Estrategia sindikal hori ezartzen (behartzen) duten oinarritzko baldintzak dira Euskadik orainaldi honetan (eta, seguruki aski, epe laburrera) eskainzen digun panorama ekonomiko-soziala, ezarritako ekonomi eta lan-harremanetako markoa eta enpresariaren izaera. Ezin diogu uko egin oraingoz bestelako euskarrietan oinarritutako harreman sozio-laboralen eredu berria sortzeari. Kapitalaren logika auzitan jarri behar dugu, lehiakortasuna bezalako konzeptuak etsipenez eta kritikarik egin gabe onartzerik ezinezkoa da, are gehiago lehiakortasun horren zutabeak Europako herrialde aurreratuetakoak baino gehiago, Asiako Hego-ekialdeko tipikoak diren soldaten jaitziera, lan-prekarietatea, lan-eskubideen murrizketa eta antzekoak direnean.

(34) Bai lan-erreformaren onespeneraren aurreko negoziatioetan, bai haren ezarpena xedatu zuten erabaki politikoetan ere, Euskal Herriko instituzio autonomikoek eta eragile sozialek inongo betekizunik ez zuten izan. Arrazoia, erraza: lan-harremanetako (indibidual zein kolektiboak) gaietan, lan-erreforman egituratuta dagoen eredu zehazten duten funtsezko aspektuen arauketan, legeei buruzko eskuduntzak Estatuari bakarrik dagozkie.

(35) Horrekin esan nahi dugu, Estatuak izaera estrukturalako lan-politikari buruzko neurri atzerakoi eta antisozialak ezartzei aurre egiteko edo neutralizatzeko inongo lanabesik ez dutela instituzio autonomikoek (bitxia da, hemendik, Izquierda Unidak Gasteizko Legebiltzarrean aurkeztea agindu zuen proposamena, hau da, EAETik lan-erreforma indarririk gabe uztea, —noski, ezin aplikatuzko— formula soil baten bitartez). Era berean, ekinbide

► [Erreforma
honen eskutik,
lan-harremanen aro
berri batean kokatzen
gara: lan-erreformaren
aurretik eta
geroagoko garaiez
hitzegingin ahal izango
dugu]

sindikala zehazten duten arauak Estatu mailan ezartzen dira, Euskadin gehiengoa duen sindikalismo abertzaleak objetiboki estatalaren menpeko betekizuna izan dezan, demokrazia-ko printzipiorik oinarritzkoenak urratuta.

(36) Lan-harremanen alderdirik estruktural eta funtsezkoenak, gaurregun, Estatu espainolaren lege-politikaren uztarpean daude, Hego Euskal Herriari dagokionean. Lan-legeriak harremanen koordinada nagusiak xedatzen ditu, oinarritzko institutuak arautuz eta, gainera, ekinbide sindikalaren testuinguru eta dinamika ezarri. Horrenbestez, lan-arazoei dagokienean, lege-gaie-tan jarduteko eskuduntza exigitzen dugu LHEG horren erdigunetzat, euskal langileen interesen defentsarako estrategia garantizatuko duten eskuhartze-oinarriak kentzen dizkiolako Estatuko legeriak euskal sindikalismoari. Kontua da, beraz, euskal botere publikoek (eta, hala dagokionean, nazio-arte-ko instantziek) xedatutako politika ekonomiko eta sozio-laboralen aurrean, euskal langileriak eta honen erakunde sindikalek eraginkortasunez eta erabakiortasunez jarduteko lanabesak eskuera izatea.

(37) Lan-gaiei dagokienean esandako lege-eskuduntza, LHEG kontzeptua-ren ardatza den aldetik, Euskal Herriaren Eraikuntza Nazionalerako bidean bultzatzen dugun lan-harremanen ereduarekin dago loturik.

(38) Negoziazio kolektiboa lan-harremanen antolamenduko funtsezko lana-besa denik baztertu gabe, "abstentzio legislatiboan" oinarria daukan sistema-ren aurka dago LAB, sistema honen arabera, lan-harremanen zuzeneko arauketan instituzioak abstenitzen direlako. Negoziazio kolektiboa (ezinbestez, bete behar duen eginkizuna desnaturalizatuz) edukinez hustuko duen interbentzionismo eta araukeria nabarmena defendatu ordez, lan-harremanen sistema eratzean euskal botere publiko nazionalak esku har dezaten alde gaude, eragile sozialen artean hartutako erabakiak sustatzeko lanabes huts izatera murriztu gabe. Horretarako, ezinbestekoa da lehen esandako lege-eskuduntza eskutan hartzea, honela, lan-arauteria eta alderdi sozialen jardura auto-arautzailearen artean eraman beharreko ariera bateratuak, lan-harremanen sistema aurrerakoia garatzea ahalbidera dezan moduz.

(39) LHEG lortzearen Estatutu-bideak egindako porrota ikusita, erreibindikazio hau sakoneko enfrentamendu politikoaren koordinadetan kokatu beharra dago, hau da Euskadi eta Estatu espainola aurrez aurreko enfrentamenduan. LHEG hau Estatuaren eskuduntza eskusibo bati (esplizituki eta dudarik ez uzteko moduan konstituzionalki eratuta) dagokion neurrian, euskal gunea bakarrik gorpuz liteke esparru juridiko-politiko berri baten barnean. Esparru honen funtsa euskal subirautea nazionalaren aitortpena da.

2.1.2. Enplegu eta babes sozialeko politika: beharrezko lanabesak transferitzeaz

(40) LHEG egiazko edukinez hornituta egon dadin, euskal langileria eta gizarte honetako sektorerik zigortuenen premien araberrako enplegu eta babespen sozialeko politika martxan jarri ahal izateko beharrezkoak diren lanabes politiko eta administratiboekin batera, geure lan-legeria eratzeko ahalmena eduki behar dugu.

a) Langabezia

(41) Langabezi prestazioei dagokienean, "Dekretazoak" aldakuntza atzera-

► [Lan-harremanen alderdirik estruktural eta funtsezkoenak, gaurregun, Estatu espainolaren lege-politikaren uztarpean daude, Hego Euskal Herriari dagokionean]

koi batzuk ezarri zituen, emaitzak zeharo ezagunak direlarik: prestazioen munta murritzeta, hauek jasotzeko betebeharrak gogortzea eta langile-kolektibo batzuk babespenik gabe uztea (ikastariak eta behin-behineko kontratuak, besteak beste). Defizit publikoa jaisteko ustezko helburuak kolektibo ahulena hartu du, berriro ere, biktimatzat.

(42) INEMi dagokionean, enplegu-zerbitzu publikoak indartu eta bere eskuduntzak Autonomi Elkartearen eskuetan utzi ordez, Estatua hasia da Institutu hori suntsitzen, behin-behineko lan-enpresak eta kolokazio-agentzia pribatuak legeztatzearen bidez: honela, lan-merkatuan beharrezkoa den bitartekaritza publikoa desagertu egiten da.

Egoera honen aurrean, LABek egiten duen planteamendua hurrengo oinarriak ditu:

(43) a) Babespen sozialari dagokionean, instituzio autonomikoak inongo eskuduntzarik ez zeukatela egiaztatu denetik, elkartasun eta justizia sozialeko printzipioei eutsiz, ezinbestekoa da erabateko lege-eskuduntzak tinko exigitzea, langabetuen bizi-baldintzen hondaketari aurre egin ahal izateko. Onartezina da langabetuen interesak arautzen dituzten politika sozialeko neurriak hartzea, euskal gizartea eta bertako indar sozial eta politikoak enteratu gabe.

(44) b) Era berean, erreibindikatzeko dugu INEM erabat transferitzea Hego Euskal Herriko instituzio autonomikoetara, institutu estatal horrek bereganatuak dituen betekizun guztiekin. Enplegu eta Trebakuntza Institutuak sortzea ezinbestekoa eta ezin luzatuzkoa da, enplegu-gaiak osotasunezko perspektibatik jorratu ahal izateko, bai enpleguaren sustapen eta gestioaren alderditik, bai (Administrazio Zentralak tajututako planen aplikazio hutsa bihur ez dadin) Lanbide Heziketa Okupazionala eratzeko politikaren aldetik ere. Aldi berean, prestazio ekonomiko, kontributibo eta asistentzialen aitortza eta ordainketa instituzio autonomikoen eskuetan utzi behar da.

(45) c) INEMen jarduera burokratizatu eta dirigistaren aurka, organismo horren transferentziaren ondorioz sortuko diren Enplegu eta Trebakuntza Institutuak enplegu-zerbitzu publiko bezala egituratzea proposatzen dugu. Horko zuzendaritza-organoek hirukoitz eta paritarioak izan behar dute, sindikatuek organismo horien jardueran egiazko partaidetza izaki, tajueran, onarpenean eta exekuzioan erabakiak hartu ahal izateko (ez dadin kontsultibo hutsa izan). Era berean, eskualde mailako errealitateak eskualdeko batzordeen eta ordezkariak sozial zabaleko oinarritzko organoen (sindikatuak, enpresariak, hezkuntza-zentruak, udalak eta bestelako eragile sozialak) bitartez zain ditzan egitura deszentralizatuko organismo bat eratzearen alde gaude, Zatikako eta koordinaziorik gabeko erantzunak gerta ez daitezen, enplegu eta lanbide heziketa okupazionalerako planen ondoriozko jarduketak kohesioz eta koordinazioz jantzi beharko lituzkete Enplegu eta Trebakuntzarako Institutuek.

(46) Nabarmen dezagun: esandako baldintzetan INEM transferitzeari uko egiten dio Estatuko Administrazioak.

(47) Lanbide-heziketa okupazionalerako behatoki gisa "Egailan" elkarte publikoa sortu izanak eta, kolokazio-agentzia pribatuen legeztatzearen babesean sortu beharreko "Servicio Vasco de Colocación" izenekoak ez dituzte asetzen LABen gutxieneko asmoak, EAEren lurraldean Enplegu eta Trebakuntzako egiazko Institutua egituratzeari dagokionez. Nafarroan,

▶ [INEMi
dagokionean,
enplegu-zerbitzu
publikoak indartu eta
bere eskuduntzak
Autonomi Elkartearen
eskuetan utzi ordez,
Estatua hasia da
Institutu hori
suntsitzen, behin-
behineko lan-
enpresak eta
kolokazio-agentzia
pribatuak
legeztatzearen bidez:
honela, lan-merkatuan
beharrezkoa den
bitartekaritza publikoa
desagertu egiten da]

► [Lanbide-
Heziketa Jarraia
sustatzeko politika
lanpostuak mantentzeko
eta, bidebatez, produkzio-
sistemaren geroaldia
segurtatzeko enplegu-
politikaren ardatz
nagusitza hartzean bat
dator mugimendu sindikal
osoa, are eta premia
handiagokoa ekonomiaren
internalizaziorako urrats
honetan]

berriz, bertako Gobernuak edo Parlamentuak norabide horretan urratsak eman dituztenik ezin jakin. Izan ere, gehiengo sindikalak erreibindikaturiko baldintzetan INEMen transferentzia exigitzeko borondate politikorik ez da somatzen, ez EAEn ez eta NAFarroan ere.

(48) Langabeziagatiko prestazioei dagokienean, "beharrezko elkarriketen hasiera bultzatzea" omen da ekimena, gai honetan alde aurretik ez elkarriketarik eta ez negoziatorik egon ez dela aitortza egindakoan. Hau da, euskal langileriak eta mugimendu sindikal abertzaleak kezka biziak dituen enplegua, trebakuntza edota babespen soziala (eta antzeko gaietan) gutxien-gutxieneko erreibindikaziorako dinamika antolatze-kontuetan (bere bide estatutariotik, behintzat) Gasteizko Gobernuak eta bera sostengatzen duten indar politikoei jasaten duten desgaitasun eta borondaterik ezaren adierazle garbia da.

b) Lanbide-Heziketa Jarraia

(49) Lanbide-Heziketa Jarraia lanean dabiltzan langileei dago bideratuta eta langile hauek lanbidez birziklatzea eta koalkifikazio-maila altxatzea du helburu. Lanbide-Heziketa Jarraia sustatzeko politika lanpostuak mantentzeko eta, bidebatez, produkzio-sistemaren geroaldia segurtatzeko enplegu-politikaren ardatz nagusitza hartzean bat dator mugimendu sindikal osoa, are eta premia handiagokoa ekonomiaren internalizaziorako urrats honetan. Horregatik hartzen dugu elementu estrategikotzat, langileen sustapen profesionala eta, aldi berean, biztanleko aktiboaren koalkifikazioa dagoelako jokoan.

(50) 1992ko abenduan "Heziketa Jarraia buruzko Akordio Nazional" izeneko aizenpetu zuten CCOO, UGT eta CEOEk. Akordio horren bereizgarri nagusia zentralismo itsu eta itxia da eta, honela, Madriletik erabakitzen dira enpresa-zein sektore alorreko taldekatutako heziketa-planak, trebakuntzarako baimen indibidualak eta heziketa jarraierako erabilgarri diren fondoaren administrazioa eta banakuntza. Akordio estatal horren babespean Heziketa Jarraierako Fundazioa (FORCEM) sortu zen: organoak milaka milioi pezeta asko administratzen dituen arren, egitura hau gestionatzen duten erakundeak finantzatzeko sistematzat bakarrik erabiltzen den susmoa aski zabaldua dago.

(51) Guk-geuk, estatalaz bestelako Lanbide-Heziketa Jarraia eredu alternatiboa tajutzen ari gara, bestelako euskarrietan oinarrituta, heziketa jarraia eragapenari hobeki egokitua. Hona gure ereduaren oinarriak:

(52) a) LABek defendatzen duen ereduak enpresa txiki eta ertainei arreta berezia eskainiko die, hauek euskal ekonomian duten garrantzi koalkatibo eta koantitatibo dela medio. Araututako lanbide-heziketaren ikastetxeetako azpiegitura erabili beharra dago, hezkuntza sistemaren jabetzakoa delako. Era berean, ematen diren laguntzen helburu-izaera nabarmendu behar dugu hemen, dirukopurua jasotzaileak zuzenki har dezan eta ez, ordea, trebakuntza plana aurkeztu eta, gerora, eraginkorrak nekez izan daitezkeen ikastaroen dirutza "xahutzen" dutenek.

(53) b) Heziketa Jarraia gestioa hartuko duen erakundea hirikoitza izango da. Patronal eta sindikatuen agerpen paritarioaz gain, erabakiak hartzerakoan boto ponderatu eta proportzionaltasun irizpideen arabera, organo horretan botere publiko autonomikoei ere parte hartzeari positibo deritzogu, lanbide-heziketaren sustapenean daukaten ardura politikoa kontutan izanik.

(54) c) Heziketa-jarduketak tajutu eta martxan jartzean sindikatuek eta patronalak zuzenean esku hartzea. Honela, aurkezten diren heziketa jarraiko planak Erakundeak onetsiko ditu eta, beste aldetik, itundutako heziketa-politika martxan jarri eta garatzetik ondorioztatzen diren erabaki guztiak hartuko ditu (hautatzeko irizpideak, programak, heziketa-erakunde laguntzaileak, heziketa-jarduketan jarraipen eta ebaluazioa, e.a.). Ohikoa den aholkularitza eta apaindurazko formulen ordez, sindikatuei erabakiak hartzeko ahalmena emango dien partaidetzazko ereduak ezarri behar da, beraz. Beste aldetik, enpresa nahiz sektoreko negoziazio kolektiboak protagonismoa izan behar du, noski, garatu beharreko heziketa-jarduketan benetako egileak langileak eta hauen erakunde ordezkariak izan daitezten.

c) Gizarte Segurantza

(55) Hogeit bat urte iraun duen krisialdi kapitalista honen alderdi adierazgarrietako bat, Ongizatearen Estatuaren porrota da. Krisialdi ekonomikoa gaitzeko sistemak egiten dituen proposamenetatik gehientsuenek alor ekonomiko eta sozialean Estatuak izan behar duen eskuhartzean dute oinarri: titulartasun publikoko enpresa eta industri taldeen pribatizazioan, lan-merkatuaren desarauketan, soldaten mantentzean, gastu sozialen murrizketan, e.a. Langabeziagatiko prestazioen murrizketa, lan-merkatuaren erreforma eta Gizarte Segurantzaren egin behar duten murrizketa ere, bide horretan abiatu dira. Lehen bi neurriak aztertuta, Gizarte Segurantzaren erreformari buruzko oharren bat egitea beharrezkoa zaigu, Estatu espainolean egiteko dagoen erreforma estruktural nagusietako bat delako.

(56) Azken urteotan, interes batzuen aldeko irudi manipulatuak nagusitzen ari da gizartean Gizarte Segurantzaren porrot ekonomikoari eta, ondorioz, gizarte segurantzaren eredu unibertsalerako osagarritzko bideak ezarri eta aldakuntzak egin behar direla zabaldu da. Porrot ekonomiko horren sakoneko arrazoiak zein diren jakiteko unean, sakoneko arazoari ihes egiten zaio: dagozkien kuota enpresariak ez dituzte ordaintzen, kuota-salbuespenengatik Gizarte Segurantzaren kargurako kontratazio-sistemak, e.a., alegia, Murrizketa sozialean oinarrituta dauden arren, sistema publikoko kutxetako fondoetatik lapurreta egitea onartzen duten Gizarte Segurantzako politikak agertzen dute berebiziko zinismoa, ikaragarria, aldi berean langileen osagarritzko fondoekin finantza-espakulazioa egiteko bideak zabaltzen dituelako.

(57) "Toledoko Itun" izenekoa, langileen artean aski isilik pasá den arren, Gizarte Segurantzako pentsioen sistema publikoaren kontrako erasoaren parte bat da. Lehenago esandako gezurrezko argudioak erabiliz, Gobernu espainola eta bere eledun ekonomikoak ari dira etengabe aldarrikatzen pentsio sistemari, etorkizunean, ezingo zaiola eutsi eta, ondorioz, sistema indartu behar dela. Okerrena da "Toledoko Itunaren" inguruan ia indar politiko guztiak kontsentsura iritsi direla. Koiuntura politikoaren arabera, orain edo geroago praktikan ipiniko diren lege-erreformen oinarriak izango diren "aholku" batzuk eman ditu itun horrek. Itunaren funtsezko alderdiak, laburbilduta, hauek dira:

(58) a) Finantzabideen bereizketa, babespenaren izaeraren arabera; honela, sistema kontributiboa kotizazio sozialekin bakarrik finantzatuko da eta ez-kontributiboa, berriz, Estatuak Aurrekontu Orokorretako zergen bitartez. Beraz, ahal diren prestazioak ordainduko dira biltzen diren kotizazioekin; patronalak behin eta berriz "enplegua sortzearen alde" exigitzen duen bezala, bilketa murrizten bada, prestazioen kopurua ere jaitsi egingo da derrigor.

► [Krisialdi
ekonomikoa
gaitzeko sistemak
egiten dituen
proposamenetatik
gehientsuenek alor
ekonomiko eta
sozialean Estatuak
izan behar duen
eskuhartzean dute
oinarri]

▶ [Azken urteotan, interes batzuen aldeko irudi manipulatuak nagusitzen ari da gizartean Gizarte Segurantzaren porrot ekonomikoari eta, ondorioz, gizarte segurantzaren eredu unibertsalerako osagarritzako bideak ezarri eta aldakuntzak egin behar direla zabaldu da]

(59) b) Pentsioak kalkulatzeko epea, gaurregun 8 urtekoa bada ere, 10, 15 urte edo langilearen lan-bizitza guztira zabaldu nahi dute eta, gainera, langilearen pentsioaren kopurua ere jaitziko litzateke, are gehiago langabezian egon direnen kasuan.

(60) c) Jubilatzeke adina atzeratzeko pizgarriak eman. 65 urte betetzean jubilatzea borondatezkoa dela kontutan izanik, adina atzeratzeko asmoak direla-eta, lana banatzeko premia defendatzeak ez du buru, ez hanka.

(61) d) Egungo kotizazioen murrizketa: honela, sistema finantzatzeko ahalmena arriskutan egon liteke.

(62) e) Pentsio-sistema pribatua bultzatzea, teorikoki, sistema osagarritzat eratu zen. Sistema publikoko prestazioak seguru aski hondatu egingo direnez, sistema pribatu hori langile askorentzat errealitate bihurtuko da eta, honela, langileek sartutako ikaragarritzako dirutza izango du kapital pribatuak erabilgarri.

(63) Hitz batez, "Toledoko Itunak" oinarriak ipini ditu langileen kontrako beste erasoaldi bat egiteko eta horiek egindako beste konkista historiko bat larriki zauritzeko mehatxua bota du.

(64) Esandako arazoari aurre egiteko egiazko ahalbiderik ba al dute, Hego Euskal Herriko instituzio autonomikoei? Sistema horren ezarpena debekatu, eragotzi edo oztopatu egin ahal dezakete? Ez, bistan da. Hemen dugu berriro ere Espainiako Konstituzioak (beraz, Estatuak) ezarritako teitatu. Gizarte Segurantzako pentsio sistema funtsezko elementua da errenten birbanakuntza politika garatzeko eta gizarte-desmailak txikitzeko, baina botere publiko autonomikoen eskuhartzetik kanpo geratu da. Botere hauen eskuduntzak bazterrekoak dira, gizarte-asistentziari eta pentsio ez-kontributiboen gestioari dagozkio bakarrik, hau da, geure Gizarte Segurantzaren sistema eratzeke ez dira aski inondik ere. Horrenbestez, LABen erreibindikazioek bi euskarri dituzte:

(65) a) Gizarte Segurantza gaietan, erabateko lege-eskuduntzak, are oinarritzako legeria eta Gizarte Segurantzaren erregimen ekonomikoa egituratzen duten arauen xedaketa ere.

(66) b) Gizarte Segurantzako Institutu Soziala eta ISM delakoa euskal instituzio autonomikoei transferitzea, finantza-baliabideak bildu, gestionatu eta administratzeko ahalmenez, "kaxa autonomoa" printzipioaren arabera. Estatuaren izaera unitarioa defendatzen dutenek, nabarmen dezagun, Gizarte Segurantzaren Altxortegi Nagusian kaxa bakarra egotea eta lehen esandako transferentzien alde gaudenon balizko intsolidaritatea nahasten dute. Berriro ere, EAEn duela 16 urtez geroztik indarrean dagoen Estatuaren espreski aurrikusita dagoen Gizarte Segurantzaren erregimen ekonomikoaren gestioaren transferentzia egiteari ere uko egiten zaio, Estatuaren itsukeriazko ulermen zentralistari lotutako interes politikoak estaltzeko, elkartasuna bezalako argudio nobleak erabiliz. Lan-erreformaren alde agertu eta Toledoko Ituna izenpetzeko inongo lotsarik ez duela, PNVk ez du borondate politikorik agertu Gizarte Segurantzaren transferentziak exigitzeko eta, bide honetan, 1987 urteaz geroztik hiltorian dagoen estatutu-prozesuak jasaten duen "transferentzien lehorrea" bakarrik salatu du.

(67) c) LABek ezinbestekotzat jotzen du onuradunei duintasuneko prestazioak garantizatuko dizkien Euskal Sistema Publikoa garatu ahal izateko,

ERABAKITZEKO AHALMENA izango duen Gizarte Segurantzako Euskal Institutua sortzea.

2.1.3. Negoziazio Kolektiboa

a) Europar gune soziala eta estrategia sindikala

(68) Europar gune soziala eta, helburu amankomunetan oinarrituta, europar proiektu sindikala indartzearen aldeko apustua azpimarratzen duten hainbat jarrera politiko eta sindikal dabilta LHEGen erreibindikazioaren aurrean. Kontu hau zehazki kokatzeko eta, gure arazoan soluzio magikotzat, europar esparrura behin eta berriro jo ez dezagun, gogoeta batzuk egitea komeni zaigu. Esan dezagun lehenik, Europar Batasun izenekoaren eraikuntza-prozesu ultraliberaletan izaera sozialik ez dagoela, Batasunaren Itunean alderdi laborala eta sozialak arautzen dituen esparruan ikusitako gabezia ikaragarriengatik. Politika sozialeko protokoloaren arabera, elkartzeko eta sindikatuzko edo grebarako eskubideak, patronalaren ixketa eta ordainketak bezalako alderdiak lan-harremanetan funtsezkoa izanik ere, EEEren arauketarik kanpo geratuko dira. Honez gain, estatu kideek aho batez erabaki beharreko gaiak ugari dira (ahobatasunak beto-eskubidea implikatzen du): gizarte segurantzaren eta langileen babespen soziala, ko-gestioa, kanporaketa gertatzean langileen babespena, herrialde bateko langileek hirugarren herrialdeetan izango dituzten lan-baldintzak eta enplegua sustatzera zuzendutako finantza-kontribuzioak. Izan ere, esandako Protokoloak (Britainia Haundiak ez zuen izenpetu), Europa-mailan erabakiak hartzeko ahalmena aitortzen die hizkide sozialei, "europar elkarrizketa soziala" berretsiz.

(69) Bestetik, ba ote dago Europa mailako egiazko negoziazio kolektiborik? Ba al daude horretarako baldintza objektiboak? Era guztietako zailtasunak izugarriak dira. Hasteko, Estatu bakoitzak dituen sistemak eta negoziazio kolektiboen ereduak erruz aldatzen dira, batetik bestera. Negoziazio kolektiboaren egiturak ezin gonpara daitezke gutxieneko homogenotasunen arabera. Negoziazioa daramaten subjektuek garaian garaiko botereak ohi dituzte eta langileria ordezkatzeko ereduak ere, desberdinak dira. Europa mailako hizkide sozialei dagokienean, Europako Sindikatuen Konfederazioak (ESK) dauzkan ahalmenei esker, gobernuari eska diezaike legeak egin ditzaten edo Elkarteko organismoek jarraipideak xeda ditzaten, baina komenio bat negoziatzeko gaitasunik ez du. UNICE patronala, bere aldetik, Europa mailan edozein negoziazio kolektibo egin ahal izatearen kontrakoa da.

(70) Egoera honetan, negoziazio kolektiborako europar esparruaren balizko indar eta baloreetan oinarritutako strategiaren aldeko apustua egitea, euskal sindikalismoarentzat, tentaldi suizida litzateke. Izan ere, gehiengo daramaten sindikatu espainolak behin eta berriz saiatzen ari dira lan-harremanetarako esparru estatala finkatzen eta, bestetik, haiek berak galarazten dute kategorizazio profesionalak sektoreetan xedatzea edo greba eskubidea finkatzea; are eta debekatuago dago Lanbide Heziketa Jarraiarri buruzko beren Akordio "nazional" haren ondoriozko FORCEM eratzea, Europa mailako balizko elkarrizketa sozialen bat egiteko dagoen honetan. Aitzitik, ordea, bere esparruan, Estatu espainolaren barnean, bere estrategia sindikala aurrera eramateko beharrezkoak diren lanabesez hornitzen dira.

(71) Bestelako kontua da irailaren 22ko 94/95 Jarraipidearen aplikazioz, sortuko den Europako Enpresa-Batzordeetan esku hartzeko borondatea izatea, gure kasuan bezala, Europar Elkarteko estatu bat baino gehiagotan ezarpe-

Nazioa eraihi eta
gizarteak aldatu
Z U T A B E A K

21

► [LABek
ezinbestekotzat jotzen
du onuradunei
duintasunezko
prestazioak
garantizatuko dizkien
Euskal Sistema
Publikoa garatu ahal
izateko,
ERABAKITZEKO
AHALMENA izango
duen Gizarte
Segurantzako Euskal
Institutua sortzea]

na duten eta tamaina jakin batekoa diren enpresetako langileei kontsulta egin eta informazioa emateko organoak dira batzorde horiek. Ekimen interesgarria da hau eta, mugetatik haratago, Euskadin ere lantegiak dituzten enpresa multinazionaletan nolabaiteko kontrola ezartzeko lanabes bezala ere balioa izan dezake.

b) Egitura eta Negoziazio kolektiboko esparruak

(72) Negoziazio kolektiboen esparruari dagokion kontua ez da antzu eta artifiziala; aitzitik, gure estrategia sindikalean egundoko inportantzia dauka, Euskadin negoziatu diren eta negoziatu behar diren komenio kolektiboen defentsa, zabalpen eta garapena delako LABen funtsezko eskakizunetako bat, LHEG erabat lortzeko bidean.

(73) Lan-harremanen eta hauek negoziazio kolektiboan dituzten ondorioen estatalizazioari buruzko azterketa asko egin dira, III. Kongresua egin zenez geroztik. Gaurregun ere gogoratu behar dugu horrelako estatalizazio-estrategia gehiengoa duten sindikatu espainolek eta CEOEk garatzeko arriskua badagoela, Ordenantza Laboralen ordezkatu direnez, Estatu-mailako sektorea indartzearen bitartez.

(74) CCOOren Kontseilu Konfederalak joan den martxoan erabaki argiemailea hartu zuen. Honela zioen: "Estatuko sektore-esparrua da lehentasuneko eta berari eskaini behar zaizkio ahalik eta ahalegin sindikal gehienak, estrategia sindikaleko oinarri gisa garatzeko. Horretarako, Ordenantza Laboralak ordezkatzeko negoziazio prozesuaz baliatu behar dugu, Marko-Komenioak edo Orokorrak erdiesteko". Sindikatu horretako Federazio Minerometalurgikoak zioenez, bere aldetik, "Komenio Sektorial Estatalek duten aitzindaritasunaren alde agertzen da, esparru *nazional* osoko langile guztien eskubideak arautzeko lanabesak diren heinean".

(75) UGTk alor honetan hartutako jarrera are eta zentralistagoa da (ezinezkoa ez bada).

(76) Sindikalismo abertzaleak, ELA eta LABen artean itundutako ekinbidetako batasunaren bidez, jarrera horien kontrako gatazka dauka erronka. Hauteskunde sindikalen ondoriozko mapaz eta Euskadin dagoen sindikalismo estatalaren ahuleziak baliatu behar dugu, Ordenantza Laboralen ordezkari diren komenio estataletatik bereizketa eta askapen-dinamika ezartzeko. Negoziazio kolektiboaren euskal gunea garatu, irmotu, zabaldu eta finkatzeko bidean gogor egin behar dugu aurrera, negoziataitezkeen gai guztiguztiak geure komenioetan arautuz, inongo parametro estataletik menpekotasunik izan gabe. Era berean, negoziazio kolektiborako euskal gunea bultzatu eta indartzeko helburuz, gaurregun maila estatalen negoziatu eta Euskadin aplikatzen diren komenio kolektiboen negoziazioa euskal esparrura ekartzeko premia aldarrikatzen dugu hemendik. Dauden zailtasunez jabetuta ere, norabide horretan abiatu behar dugu, orainarte erantzun honek izan duen izaera erretorikoa gaindituta.

(77) Labur esateko, komenio kolektiboen estatalizazioaren kontrakoa eta, ondorioz, izaera estrukturalakoak izan ala ez izan, Estatu-esparruan edozein gai arautzearen kontrakoa da gure jarrera. LABen ezin dugu onartu Euskadin negoziatutako komenio kolektiboak komenio sektorial estatalen menpean egoterik. Horrelako interferentziak, lan-harremanetarako euskal gunearen kontrako erasotzat hartuko ditugu.

► [Negoziazio kolektiboen esparruari dagokion kontua ez da antzu eta artifiziala; aitzitik, gure estrategia sindikalean egundoko inportantzia dauka]

(78) Esandako helburua dela-eta, indarrean dagoen Langileen Estatutuko 84. artikulua baliagarri gerta daiteke. Euskadiko negoziazio kolektiboaren etorkizunean betebeharrak horrek izan dezakeen eragin eta ondorioez eztabaidan sartzeko une eta toki aproposik ez da hau baina, egia esan, gehiengo sindikal abertzaleak esandako Estatutuko 84. artikulua eskaintzen duen tarte horretaz baliatu beharko du, sindikatu eta patronal estatalek iragarri dituzten erasoaldi antidemokratikoak, zatika bada ere, neutralizatzen saiatzeko. Bide honetatik, 84. artikulua horren aplikazioaren indarra ahultzeko egiten diren saiakerak salatzen ditugu, are eta ozenkiago, negoziazioaren esparru estatalera ez direlako 84. artikulua xedatutako gaiak bakarrik mugatu nahi: soldata-egitura, sektoreko gutxieneko soldata, jardunaldi, igoera eta sustapen kontzeptua eta egiturak, maila apalagoetako negoziazio kolektiboaren antolamendua eta lan-gatazkak erabakitzekeo prozedura eta organoak ere hemen sartu nahi direlako baizik.

(79) LABentzat beharrezkoa da Euskadin egindako negoziazio kolektiboari eustea. Estatu esparrutzat ez duen sistema antolatuz ari gara, jakina: kontua da Euskadin negoziatutako (eta, izaera osagarritz, hauen edukina hobetzen duten enpresako itunak) komenio sektorialen arteko koordinazio eta erlazio-sistema ezarri behar dela, nolana ere, sektoreko langileei "gutxieneko oinarria" garantizatuta. Era berean, euskal esparruan negoziazio kolektiboa zentzumenezko bihurtzea nahi dugu, jardueren antzekotasunaren edo beren problematikari (merkataritzak, garraioa, e.a.) dagokion homogeneotasunaren arabera, sektore jakin batzuen komenioak integratu eta batzeko bidean.

(80) Negoziazio kolektiboa antolatu eta eratzeko gure proposamenaren oinarrian, gaurregun Euskadin dauden negoziazio kolektiborako markoak zaindu eta, ahal den neurrian, zabaltzeko premia ipintzen dugu. Bide honetatik, nabarmen dezagun, gaur-gaurkoz, gure estrategiaren urrats bat, Hego Euskal Herriko lau herrialdeetan komenio kolektibo sektorialak defendatu eta finkatzea dela, Administrazio Publikoetako akordio eta komenioei dagokien dinamika autonomikoa izan ezik. Honenbestez, EAE esparrua duten komenio sektorialak bultzatzea ez da orain bertan LABen lehentasunezko helburua, are eta gutxiago honek esan nahi badu negoziazioan eskarmentu handiko esparru batzuk bertan behera utzi behar direla eta, azkenean, komenio estatalak ezarri amaiera izango lukeen bidearen aldeko apustua egin beharko litzakeela.

(81) Negoziazio kolektiboaren enpresa-esparruak, enpresa-itunen bitartez batez ere, ekinbide sindikalaren euskarria izan behar du. Honen helburuak, aipatu den bezala, indarren koerlazioak hala bideratzen badu behintzat, komenio sektorialetan xedatutako lan-baldintzen hobekuntza progresiboa izan behar du (ekinbide sindikalari dagozkion sakoneko planteamenduekin eta ez, ordea, lan-jardunaldian eta soldatan bakarrik oin hartuta). Komenioaren negoziazioan langileen zuzeneko protagonismoa bideratzeko enpresa-maila egokiena dela aitortuta ere, gogoan izan dezagun lan-erreformak enpresako itun eta akordioak desarautzeko bultzatzen dituela, komenio kolektibo sektorialetan ezin aplikatuzkoak direlako. Aski da gogoan izatea komenioan itundutako soldata-erregimena aldatzeko enpresan hartutako akordioak (deskolgatzeko klausula aplikatzeaz), edota komenio kolektibo estatutario batean xedatutako lan-baldintzen funtsezko aldakuntzari buruzko komenio kolektiboak, adibidez.

(82) Maila enpresarialeko erabaki eta akordio horien indarraldia ez da txiripazko fenomenorik: aitzitik ordea, deszentralizazio-malgutasun binomioa,

Nazioa eraihi eta gizartea aldatu Z U T A B E A K

23

► [Hauteskunde
sindikalen ondoriozko
mapaz eta Euskadin
dagoen sindikalismo
estatalaren ahuleziaz
baliatu behar dugu,
Ordenantza Laboralen
ordezkari diren
komenio estatalatik
bereizketa eta
askapen-dinamika
ezartzeko]

sistemak ezarri beharreko lan-harremanen eredu horren oinarritzat hartu nahi duen pentsamolde baten oinarrian kokatzen da.

(83) Adierazgarria da, honela, negoziazio kolektiboaren zatirik handiena enpresari utzi behar zaiola Adegui patronalak nola defendatzen duen su-ta-gar. Negoziazioaren deszentralizazioari heldurik dagoela, enpresarien elkarte horrek dioenez, "ez gaude deszentralizazioaren alde edo aurka Euskadin bestelako errealitate sindikala dugulako bakarrik; deszentralizazioaren alde agertuko ginateke Segovia edo Almeriako patronala bagina". Honela uzten digu argi eta garbi zer pentsatzen duen lan-harremanetarako euskal guneari buruz.

(84) Negoziazio kolektibo sektoriala ahultzen digun enpresa-eremu hau indartzeko joeraren aurka jardun behar dugu LABetik, Euskadin negoziatutako komenioak behar bezala antolatuz, lehen aipatutakoaren haritik.

c) Negoziazio Kolektiboak urrats honetarako dituen helburuak.

(85) Euskal mugimendu abertzaleak orohar eta LABek bereziki, eragile sozial aktibo den neurrian, ezin dute geldirik egon, aurreko ataletan adierazitako eskuduntzak ahalbideratuko dituen esparru juridiko-politiko noiz aldatuko zain. Osotasunezko borroka politikoaren alorrean nazioa eraikitzeko proiektua, gure iritziz, hemendik aurrera eguneroko lanaren bitartez landu beharreko prozesu dinamikoa den bezalaxe, ekinbide sindikalean ere LHEG osatzen hasi behar dugu orain bertan. Horretarako euskal esparruan negoziazioa bereizirik praktikatzea —aurreko ataletan aipatutako esparru eta egituren defentsa oinarri hartuta— izan behar dugu geure ekinbide sindikalaren ardatzetako bat, beraz delako eskuhartzeko lanabesik garrantzitsuenetako bat. Gauzak honela, galnderak dagozkigu: Zein helbururen inguruan? Helburu horiek eskuratzeko nola-ko estrategia gorpuztuko dugu?

(86) Bidezkoa den bezala, txosten honek ez ditu erreibindikazio-plataforma baten helburu zehatzak banan-banan adierazi nahi eta, kontrako norabidean, lan-harremanen sistema aurrerakoi baten garapenean negoziazio kolektiboak izan dezakeen betekizunari buruzko gogoeta teoriko eta denboraz kanpokoak egitea ere ez da gure xedea. Kontua da, beraz, kongresu ondorengo aldiari egingo den negoziazio kolektiboan gure estrategia zuzentzeko balioko duten oinarritzko ideia batzuen zirriborroa egitea.

c.1) Lan-erreformaren kontra jardutea

(87) Datozen urteetako negoziazio kolektiboaren helburu nagusienetako bat, lan-erreforma finka ez dadin saiatzea da. Halaz ere, langileriaren interesak larriki urratzen dituen politika ekonomiko eta sozialaren adierazpide den lan-erreformaren kontrako borroka ezin muga daiteke negoziazio kolektiboaren esparrura bakarrik, gure ekinbide sindikaleko lanabes guztiak erabili behar ditugu horretan: enfrentamendu "hutsezko" prozesuetatik hasi (ondorioz, gatazka izaera politikoaz jantzita) eta sindikatuaren egitura guztien etengabe-ko dinamika mobilizatzaile sistematiakoak arte, negoziazio kolektiboan behar bezalako eskuhartzea agertzean barrena. Adibide gisa gauza bakarra esango dugu: lan-erreformaren aplikazioan ezarritako kaleratzeek, prekarietatearen kontra edota behin-behineko lan-enpresen kontrako borroka osotasunezko erantzuna eskatzen dute, baina erantzun hori ezin daiteke izan negoziazio kolektibo hutsa, arazo horiei aurre egiteko unean aski ez delako hori. Bestela esateko, lan-erreformaren kontrako borrokan, negoziazio kolektiboak ez du agortzen gure ekinbide sindikal eta erreibindikatzaila.

► [Gaur-
gaurkoz, gure
estrategiaren urrats bat,
Hego Euskal Herriko lau
herrialdeetan komenio
kolektibo sektorialak
defendatu eta finkatzea
dela]

(88) Jakina denez, esandako kontra-erreforma horren eraginetako bat, duela oso gutxi arte alderdi kolektiboentzat ezin erabilezkotzat hartzen ziren gutxieneko arau eta bestelako eskubideak suntsitu egin izana, kasu askotan. Honela bada, langileen eskubide batzuen gutxieneko agerpena den aldetik, larriki hondatuta geratu da legearen eginkizuna. Legea kendu edo gauza batzuk legetik kanpo geratzeko arriskuaren aurrean, lan-harremanetako gai ugari negoziazio kolektiboan arautu beharko dira. Bestela, akordio indibidualaren barnean geratuko dira, praktikan, enpresariaren esku. Honenbestez, negoziazio kolektiboak egundoko betekizuna dauka lan-harremanetako hamaika alderdiren antolakuntzan. Gure arreta berezia eskatzen duten gaietako batzuk aipatuko ditugu hemen, bereziki:

(89) a) Komenio kolektiboen indarraldia. Arau orokor gisa, komenioen indarraldia iraupen mugatutzat jo beharra dago, urtebetekoa, ahal bada. Langileen lan-baldintzak hobetzeko eta, ekinbide sindikalean, haien egiazko protagonismoa bultzatzeko borrokan langileriaren zuzeneko partehartzea indartzeko lanabesa negoziazio kolektiboa dela ulertzen badugu, urte bat baino gehiagotarako komenio edo itunik egin ez dadin saiatu behar dugu, horrek langileen utzikeria eta desmobilizazioa ekar dezakeelako. Fenomeno hauek nahiko zabalduak daude gaurregun negoziazio kolektiboaren dinamikan, zoritzarrez. Nolanahi ere, baliteke negoziazio-gai batzuek urteko iraunaldia gainditzea, negoziazioa bera osatzen duten edukinen interes sindikalak hala eskatuta.

Edonola ere, komenioen alderdi arauemailearen iraunaldia automatikoki luzatuko dela garantizatzea beharrezkoa da; bestela komenio baten indarraldia agortzetik hurrengo onetsi bitarteko arauketa-hutsaldia honela beteiko litzateke. Kontutan har dezagun komenioen "ultra-aktibitatearen" kontra-koa dela patronalak negoziazio mahaietan maizen planteatuko dituen helburuetako bat, lan-erreformak horretarako eskaintzen dion aukeraz baliatuta.

(90) b) Komenio eta lan-eskubideen jarraipena. Lan-erreformaz geroztik, aurreko komenioa beste batek indargabetu eta osotasunean ordezkatzeko duela kontutan izanik, beharrezkoa da interesatzen zaizkigun gai guztiak negoziazioan sartzea. Ez dugu, beraz, atal bat bera ere negoziatu gabe utzi behar, gai askotan espreskiko ituna ez izateak lan-erreforma hutsa aplikatzea —hau da, enpresariaren ezarpen gordina— ekar dezakeelako.

(91) c) Desloturazko klausulak. Honelako klausulak xedatzea komenio sektorialen betebeharreko gutxieneko edukinaren zati gisa agertzen denez, klausulen arauketa zorrotzaren bitartez, horien aplikazioa arreta handiz zaindu behar dugu: gorabehera justifikatzaileak zehaztea, horretarako ahalik eta informazio gehiena aurkeztuz; desloturaren eragina, aplikatzeko epeak eta prozedurak, enplegua mantentzeari buruz enpresek har ditzaketen konpromezuak, eta komenio kolektiboen eraginkortasunaren printzipioa urratzen duten klausula hauek praktikan ez aplikatzeko joera ager-dezakeen beste edozein betebeharrak.

(92) d) Kontratazioa. Ekinbide sindikalaren lehentasuneko helburuak dira enpleguaren eta lan-banakuntza, eta txosten honetako hurrengo atal batean honelaxe aztertuko dugu, bereziki. Hala eta guztiz ere, lan-kontratazioari dagokion berarizko problematikari buruzko ohartxoren bat egitea komeni da. Lan-harremanen funtsezko alderdietako bat kontratazio-moldeak dira. Izan ere, lan-erreformak oinarriak sendotzen ditu prekarietatea zabaldu eta finka dadin (mugimendu sindikal osoak hainbestetan salatutako eragin larriko fenomenoak den arren). Politika legislatibozko aukera baten aurrean gara:

► [Lan-
erreformaren kontrako
borrokan, negoziazio
kolektiboak ez du
agortzen gure
ekinbide sindikal eta
erreibindikatzailea]

enpleguan egonkortasuna eta kontratazioan kausalitate-printzipioa, erreformak bultzaturiko segurantzirik ezaren eta prekarietatearen aurka. Alor honetan, izan ere, alderdien autonomia kolektiboak, negoziazio kolektiboak, zeharo menpeko zeregina betetzen du, are eta menperatuago jurisprudentzia jakin batek, kontratazioari dagozkion gaien arauketa komentzionala erabat mugatzeko joera daukala kontutan izanik; honen iritziz, enplegu politika garatzea botere publikoen eginkizuna delako, funtsean beharrezko eta aldazkinekoak diren eskubide-arauen bidez, komenio kolektiboetan.

(93) Halaz ere, negoziazio kolektiboaren bitartez ere esku hartu behar dugu. Honetarako, enplegu garbia mantendu eta sortzea eta, bestetik, behin-behineko eta behin betiko kontratua duten langileen arteko diskriminaziorik ez gertatzeko balio duten tresnak erabili behar ditugu. Arreta berezia eskainiko diegu ikastari edo apendizien kontratuei (hauek baitira behin-behineko kontratazioaren hondamendiaren adierazle bikainak) eta zatikako denborako kontratu jakin batzuei. Zabor-kontratuei dagokienean, honelakoak komenio kolektiboetan arautu behar ditugu, hezkuntza-helburuak osorik beteko direla segurtatuz eta legeriak aurrirak dituen soldata eta babespen sozialeko baldintzak hobetuz. Zatikako denborako kontratuak: babespen-gabezia inplikatzeko duten honelako kontratuak (asteko 12 lanordu edo hileko 48 lanorduz azpiko jardunaldiak) debekatuak daudela adierazi behar dugu komenioetan.

(94) e) Kontratuaren iraungipena (amaiera). Gure proposamenek printzipio bati heldu behar diote: enpleguaren eta lanpostuen iraupena ahalik eta sendoen segurtatzeko, defentsa kolektiboaren mekanismoak, eta enpresa-batzordeen eta sekzio sindikalen eskubideak indartzea. Arrazoi ekonomiko, tekniko, antolakuntza edo produktiozkoengatik (bai eta "arrazoi objektiboengatik" despido indibidual eta pluraletan ere) izaniko despidoetan informazio, kontsulta eta negoziazio-eskubideak aitortu beharrekoak direla azpimarratu dugu, lan-erreformak kasu hauetan baimen administratiboa suntsitu duen arren. Era berean, esandako arrazoi guztiengatik despidoetan, langileen odezkariei enpresariak entregatu behar dien ekonomi eta finantzei buruzko informazioa zehazki eta zorrozki arautu behar da.

(95) f) Emakume langilearen diskriminazioa. Diskriminazio honek ekinbide sindikaletik osotasunezko erantzuna eskatzen duen arazoa izaki, eskuhartze sindikalerako berarizko lanabesa den neurrian, negoziazio kolektiboaren bidez ere sartu behar dugu problematika hau geure negoziazio-dinamikan. Sindikatuko beste dokumentuetan behin eta berriz esan izan den bezala, sexu-arrazoiengatik diskriminatzea debekaturik egoteaz klausula estereotipatuak edota esamolde generikoak sartzeak ez du berebiziko garrantzia, komenio kolektiboetan bertan ezartzen diren zeharkako diskriminazio-mekanismoak hauteman eta horien kontra jarduteak baizik. Negoziazio kolektiboaren bitartez, emakumearen bazterkuntza laborala praktikan jartzeko bi metodo bakarrik aipatzearen, saiatu behar dugu bereziki kategorია profesionalen arteko bereizketarik (ordainsari apalago duten eginkizunak eta lanpostuak "feminizatuz") gerta ez dadin eta, bestetik, gizonzkoek bakarrik bete ditzaketen lanpostuetan soldata-osagarriak ezar ez daitezten.

(96) g) Enpresa-taldeak. Txosten honen lehen zatian azaldutako ekonomia-aren mundializazioaren testuinguruan, enpresen taldekatzeak, ekonomian eta antolakuntzan integrazio-maila garaia duten enpresa-taldeei geroz eta maizago aurre egin behar izan diezaiegun behartzen gaituzte, askotan, eginkizun bakar batekin: ondareakATEGITEA eta langileak taldeko edozein enpresatan, tzandaka, zerbitzuak eman behar izatea, nahiz eta enpresa bakoitzak

[Ekinbide
sindikalaren

lehentasunezko helburuak

dira enpleguaren eta lan-

banakuntza]

berezko nortasun juridikoa eduki. Ikuspegi laboraetik behintzat, enpresatalde horiei buruzko lege-arauketarik ia ez dagoenez, esparru horretan komenio kolektiboak bultzatzea egokia ezetik beharrezkoa ere izango litzateke, Negoziazio Kolektiboaren Sustapenari buruz, 1981eko ekainaren 19an Nazioarteko Lan-Erakundeak (OIT) egin zuen 154. Komenioari jarraiki, enpresa-taldeko langile guztien eskubideak garantizatu eta interesak defendatzeko. Planteamendu honi, jakina, berezko arauketa dagokio euskal esparruan, goien adierazitako negoziazio-esparruei dauzkagun jarrerekin bat.

c.2. Lan-harremanen demokratizazioan aurrerapausuak ematea.

(97) Negoziazio kolektiboaren beste helburu nagusi bat izango da lan-harremanen demokratizazioan aurrera agitea, kapitalaren boterea murriztuz.

(98) Izaera antikapitalistako planteamendu pragmatikoa duen LAB bezalako sindikatu batentzat, perspektiba estrategikotik beharrezkoa da patronalaren boterearen legitimazioa auzitan jartzea eta, bidebategi, sistema kapitalistari berez dagokion lan-harremanen aginkeriazko ereduak kuestionatzea. Enpresaren baitan boterearen oreka aldatu egin behar da, botere-gunean eragina duten erabakiak hartzean langileek ere eragin handia izan dezaten moduz.

(99) Sindikatuak langileria "hezi" (hitz honen adiera onartzen bada) egin behar du, gauza bat ongi erakutsiz: enpresa-gatazka ez dela soldata-alorreko gatazka hutsa, ez eta nagusia ere; aitzitik ordea, langileen eskubideak berriro indarrean jarri eta enpresaren boterea deslegitimatzen duen lan-harremanen eredu alternatiboa pixkanaka ezartzeko botere-gatazka egokia dela. Esandako lan-harremanen ereduak, ko-determinazio (hau da, enpresari dagozkion arazoetan —baita alderdi funtsezko edo estrategikoak ere— langileen ordezkarien partaidetzaz erabakiak hartzea) plegu batzuen bitartez, enpresaren boterea murriztu edo mugatzeko helburuz, langileen partaidetza-motak defendatzera eramaten du.

(100) Ko-determinazioarekin bat datorren proposamen honek patronalaren boterea zorrozki mugatzea du helburu eta, hortaz, kontutan hartu behar ditugu, zeharka bada ere, enpresa-boterea elkarbanatzeak daraman edozein partaidetza-mekanismoren arriskuak. Enpresaren gestio-maila edo zati bat daraman partaidetzak (ko-gestioak berak), langileriak ere bere ardura bereganatzen dutelako, fase historiko honetan bultzatzen dugun erreibindikaziozko eta enfrentamenduzko ekinbide sindikala garatzeari erabateko oztopoa ipintzen dio.

(101) Kontua, beraz, enpresako alderdi estrategiko eta orokorretan langileen egiazko kontraboterea garantizatzen duten ko-dezisorako mekanismoak ituntzea da, haren martxan modu erabakiorrez eta efikaziaz eraginez.

(102) Adierazitako gogoetak martxan jartzea ahalbideratuko duten lanabesetako bat dugu negoziazio kolektiboa, zentzu zabalean ulertuta. Negoziazio kolektiboaren edukinak aberasteko proposamen topikoan, lan-harremanen demokratizazioa lehentasunezko helburutzat planteatu behar dugu. Negoziazio kolektiboaren ulermen tradizional edo industrialista gainditu behar dugu: pentsamolde honen arabera, komenio kolektiboen betekizun bakarra, lan-indarraren salmentaren prezioa xedatu, langilearen eginkizunak mugatu eta lan-jardunaldiaren iraupena zehaztu besterik ez da. Honela pentsatzen du askok oraindik baina, jarrera honen arabera, lanaren antolakuntza eta produkzio-sistemaren arauketari dagozkion alderdiak enpresaria-

► [Negoziatio kolektiboaren beste helburu nagusi bat izango da lan-harremanen demokratizazioan aurrera agitea, kapitalaren boterea murriztuz]

▶ [Kontua
da ekinbide sindikalaren
eta negoziazio
kolektiboaren dinamika
murriztaile eta
defentsiboa gainditzea,
lan-harremanen
demokratizazioan
aurrerapausuak ematea
errazten duten
elementuak sartuz]

ren eskuduntzakoak dira eta, horrenbestez, negoziazio kolektiboetan ez dira jorratzen (edo zeharo gaizki jorratzen dira).

(103) Alor honetan eskemak aldatu behar ditugu, beraz, kontrol sindikaleko lanabesak indartzearen alde jardunez: langileen ordezkariak informazioa ematea, alde zurretik galdetzea, negoziatzea eta zaintza-lanetan aritzea. Esandako kontrol sindikala, maiz askotan gure ekinbide sindikaletik bazterrean geratzen diren gai mordo bati dagokio: ekonomia eta finantzazko informazioa; lan-baldintzen aldakuntzari buruzko informazioa; mugikortasun geografiko eta funtzionala; enpresaren status juridikoaren aldaketari buruzko informazioa (elkarte-aldakuntzak, bategiteak, irenketak eta, orohar, enpresaren egituraketa juridikoaren aldaketak, etorkizunean ondorioak izan ditzaketenak); hedapenezko edota teknologia berritzeko plan estrategikoen negoziazioa, e.a.

(104) Hitz batez, kontua da ekinbide sindikalaren eta negoziazio kolektiboaren dinamika murriztaile eta defentsiboa gainditzea, lan-harremanen demokratizazioan aurrerapausuak ematea errazten duten elementuak sartuz, hau baita LHEG batean eredu sozialaren oinarria. Horretarako, gaur hasita, industri harremanen ereduak daukan ezaugarri behinena auzitan jarri behar da: esparru guztietan erabakiak hartzeko ahalmena, alegia, lan-erreformaren onespeneraren bitartez zeharo indartu dena.

(105) Enpresa-botere hori indartzeak eragina izan du lan-baldintzen eta mugikortasun geografikoaren funtsezko aldakuntzan. Baimen administratiboa suntsitutakoan, baldintza horiek ezartzeko eskuduntza guztiak enpresariaren eskuetan daude (honen erabakien kontra inpugnaketa judiziala ipin daitekeen arren, honen eraginkortasuna ez da segurua, gehienetan, gertatutakoa zuzentzea erraza ez delako). Horrenbestez, kontsulta-aldian sortutako gorabehereri ebazpena emateko unean, bitartekaritza eta arbitraia derri gor sartzea komeni da komenio kolektiboetan; era berean, bitartekaritza edo arbitraia horren izaera beteeraizlea funtsezko lekualdaketa edo aldakuntza guztietara (indibidual, plural nahiz kolektiboak direla) zabaldu beharra jasoko da. Planteamendu hau autodefentsazko metodoak (greba, bereziki) praktikan jartzearekin elkargarri gertatzen da eta lan-gatazkei ebazpen estrajudiziala emateko aukera eskaintzen du; ez, lan-gatazkak baketzeko perspektibatik, lan-erreformak enpresariaren eskuetan uzten duen eskuduntza aldebakarrekoak murrizteko ikuspuntutik baizik.

2.1.4. Organo instituzionaletan eskuhartzea, sindikatuaren partaidetzaren bitartez

Bai EAEn bai Nafarroan ere, era askotako organismo instituzionalen sorrera ugaltzen ari da. Egitura hauek sarea osatzen dute, bertan, egiazko eskuduntza urriak direla medio, estrukturalki baldintzatutako protagonismoa daukate eragile sozialek eta sindikatuak, bereziki. Garrantzitsuenak aipatuko ditugu, laburbilduta:

(106) a) EAEko Lan-Harremanen Kontseilua (LHK = CRL). Patronal eta sindikatuen osakera paritarioa daukan organo honen egiazko birtualtasuna urria izan da azken urteotan: gatazka kolektiboari buruzko PRECO II izenekoaren gestioa, bigarren mailako gaiei buruzko kontsulta-jarduera, egoera sozio-ekonomikoaz ikerketak eta negoziazio kolektiboari buruzko azterketa batzuk bakarrik egin ditu. Halaz ere, badirudi LHK honi bultzada bat eman nahi zaiola, balizko "negociazio kolektiboaren berregituraketa" jorratzeko, non-

bait: beraz, horren bilakaera gertutik zaindu behar dugu, negoziazio kolektiboaren bestelako praktika garatzeko aurkez daitezkeen balizko aukerez baliatuta.

(107) b) EAE eta Nafarroako Kontseilu Ekonomiko eta Sozialak (KES). Sortzeko arauak aldatu berri izanak, LABi bietan sartzeari ahalbideratzen dio: hauen egiazko eraginkortasuna, geroago adieraziko ditugun baldintza estrukturaleri dago loturik.

(108) Osalan (EAEko Lan-Segurantzaren eta Osasunaren Institutua) eta Lan-Osasunaren Nafarroako Institutua. LAB bi organismo hauetatik kanpo dagoenez, bertan parte hartzeko daukan eskubidea planteatu behar du, langileentzat biziki interesgarria delako siniestrabilitate laboralaren aurrikuspena.

(109) d) EAEko Lanbide Heziketaren Kontseilua. Organo hau antzu eta alferrikakoa izan da, gaur arte. Kontseilu hau martxan jartzea, neurri handi batean, Lanbide Heziketa Jarraiarari buruzko Konfederazioarteko Aklordia hartzeari eta INEMen transferentziari lotutako Lanbide Heziketa Okupazionalaren traspasua baldintzapean egongo da, lanbide heziketaren alor desberdinen (arautua barne) arteko koordinazio egokia lortzeko.

Adierazitako eskuhartze instituzionaleko organismo guztiek zenbait berezigarri amankomun dituzte:

(110) 1) Horien eskumenen markoa, jorratzen diren gaietan Estatuak eta Autonomi Elkartek eratu dituzten eskuduntzen banakuntzak erabakita dago aurretik. Politika ekonomiko, sozial eta laboraleko erabaki estrategiko edo garrantzizkorik gehientsuenak Estatuako instantzia legislatibo eta gubernamentalek hartzen dituztela errepikatuko dugu hemen. Beraz, diktamenak egitea Estatuako KESi eta Gizarte Segurantzaren gestionatzen duten Erakundeetako organismoek dagoakie (hauetan agertzea ukatu digu Lan Ministeritzak, izan ere, diskriminazio sindikal nabarmena ezkututzen duten argudio xelebreen bidez). Beraz, organismo autonomiko horiek birtualtasun eta garapen osoa izan dezakete baldin eta euskal instituzioek, LHEGen esparruan berezko politika sozio-ekonomiko eta laborala eratzeko moduko eskuduntza-maila badute.

(111) 2) Izaera kontsultiboa, EAEko KESen areagotu egiten da, Autonomi Elkartearen Aurrekontu Nagusien proiektuari buruzko diktamena egitea espreski galera baitzaio, Estatuako KESekin bat etorritik (honek, Estatuako politika ekonomikoa xedatzen duen arauari buruzko diktamenik egiteko eskumenik ez dauka).

(112) Alor honetan LABen planteamendua hau da: eskuhartze instituzionaleko organismoetan sindikatuek duten izaera ko-erabakitzailea defendatzea, hauen eskuhartzea eraginkorra eta erabakiorra izan dadin, euskal langile guztien interes sozial eta ekonomikoak zaintzeko. Hau da, sindikalismoak bere egiazko protagonismoa hartu behar du horrelako organismoetan, lan-baldintza eta bizi-kalitateari (zentsurik zabalenean) dagozkion neurrietan erabakiak hartzeko daukan ahalmena garantizatuko zaiolarik. Beste alde batetik, eskuhartze instituzional horrek ez ditu ordezkatu behar sindikatuek botere publikoekin eta patronalarekin dituzten interlokuziorako zuzeneko bideak, izan ere, beti iraungo du hor tentazio batek: Kontseilu Ekonomiko eta Sozialak, dagozkion itun soziala negoziatzeko "kontzertazio erregionaleko" foro egoki bihurtzea, organismoaren eginkizunak zeharo desnaturalizatuta.

► [Organismo autonomiko horiek birtualtasun eta garapen osoa izan dezakete baldin eta euskal instituzioek, LHEGen esparruan berezko politika sozio-ekonomiko eta laborala eratzeko moduko eskuduntza-maila badute]

(113) Era berean, alor honetan LABek dituen helburu nagusietako bat, eskuhartze instituzionalerako gune berriak defendatzea da, Diputazio eta Udalen esparruan bereziki. Erakunde hauek hainbat arealara bideratzen dituzten dirutza izugarriak (gizarte ongizatea, lanbide heziketa, industria, e.a.) gaurregun eragile sozialen kontroletik kanpo daude eta akordio garrantzitsuak mugimendu sindikalaren atzetik hartzen dira, horrelakoak erabakitzea —haien esanetan— botere politikoari dagokiolako. LABen iritziz, alor hauetan ere sindikatuak eragile sozial aktibo izan behar dute, eta beraz, langileen interes orokorretan eragina duten gaietan erabakiak kognosioz hartu behar dituzte, botere publikoen gestioan egiazko kontrola eramateaz gain. Bide honetan kokatzen dugu UDAL MAILAN ENPLEGU ETA GARAPEN EKONOMIKOKO BATZORDEAK sortzeko proposamena.

(114) Partehartze sindikala dagoen organo instituzionaletan LABen eskuhartzea aztertzeke unean, ez dugu ahanzi behar eskuhartze hau ekinbide sindikaleko beste fronte bat denik, baina ongi jabetuta geure lehentasuna oinarritzko lana dela, lantegietan, eskualde eta sektoreetako eskuhartze-egituretan, hankak lurrean, hitz batez. Horren esan nahi du LHEGrako bidean gure estrategian, ez ditugula jarduera instituzionalaren ahalmenak gehietsi, sobredimentsionatu egin behar, ekinbide sindikalaren ardatz bihurtu arte. Izan ere, "elkarrizketa soziala" berez helburu bihurtuko bagenu eta, horrenbestez, bide instituzionalak gure eskuhartze-alor behinenak balira, epe laburrera, gure izaeratik zeharo urrundutako sindikatu itunzale bilakatzeko oinarriak sendotzen ariko ginateke. Beste alderditik, aurreko guztiak ez gaitu eraman behar organismo instituzionaletan jarraipen eta eskuhartze zuzen, bikaina egiteak daukan garrantzia gutxiestera, mesprezatzerara. Izan ere, esandako mugak gorabehera, organismo horietan jorratzen dira maiz askotan langileentzako interesgarriak diren gaiak. Horrexegatik, maila konfederalan lehentasunez, geure irizpideetan oinarritutako eskuhartze instituzionalaren estrategia antolatzeke premia bistan dago.

2.2. EUSKAL GUNE SOZIO-EKONOMIKOA (EGSE)

2.2.1. EGSEren oinarriak

(115) EGSEz hitzegiterakoan, lehen-lehenik, politika ekonomikoan lehentasunak errotik aldatu behar direla esaten dugu. Eta Herrien garapen endogenoa aipatzen dugu, liluratuta kanpora begira dagoen eta, gainera, kanpoko gertakariaren menpeko den ekonomiaaren alternatibatzat. Garapen endogeno horrek esan nahi du, errealitate ekonomiko eta sozial honetan oin hartuta, geure baloreak eta geure independentzia politiko eta ekonomiko galdutako gabe, teknologiaren aurrerapena eta nazioarte mailako elkartrukea geureganatzeko gauza izatea.

(116) Garapen ekonomiko eta kultural osoaren ereduak da, barne eta kanpo alorren aniztasunen batasunaren ereduak, modernismo eta hereditentzia historikoaren arteko aberaste-ereduak, indar sozialen ekinbidearen bitartez sozia-

lizaziorantz aurrera egiteko eredua, hitz batez.

(117) Politika ekonomikoaren norabide neoliberalari gainbegiratuta, hamai-ka arrazoi ikusiko ditugu premia gorriz, estrategiaz aldatzeko, bai eta ikuspegi posibilistatik ere.

(118) LABek alternatibazko estrategia sozio-ekonomikoa eraiki behar du. Dinamika autokokatuetan oinarritutako dinamikaren ardatz nagusia, egungo egoera honetan, barne-enplegua eta eskakizuna izango dira.

(119) Kanpo-eskakizuna eta lehiakortasuna menpeko elementutzat hartuta, barne-aldakinen arabera. Produktibitatea eta hazkuntza areagotzeko bitartetzat, barne-norabidea hobesteko premia planteatzea.

(120) Lehiakortasuna, koalitatiboki bestelako ikuspegitik (gizartea garatzeko premiatik) begiratuta, geure proiektu ekonomikoaren giltzarritzat ulertuta, barne-ekonomia dinamikoagoa, egokiro irekia, nazioarte mailako prezio eta teknologiaren arabera. Honen funtsa eta indar eragilea, ordea, barne-lehiakortasuna eta ekonomiaren dinamika lirateke, irekitasun, lehiakortasun, makroekonomiaren egonkortasun eta aldakuntza egiturak egiteko berarizko aginduak sortuko lituzkete, garapenaren *leit motiv* ez daitezen izan espertzioak.

(121) Hauxe dugu geure abia gunea, EGSE zer den azaltzeko. Planteamendu hauen ondorioak hurrengoak lirateke:

(122) - Euskal Gune Sozio-Ekonomiko honi kohesioa eta jarraiera emango dieten faktore ekonomikoak eta politika laboral eta sozialak martxan jartzeko eskuduntza legislatibo osoak lortzea.

- Europako konbergentzi politika erabakitzen den guneetan eta mundu zabaleko foroetan negoziatzeko gauza izatea.

- Gune hori bultzatzeko lanabes instituzionalak edukitzea.

- Politika ekonomiko liberalarekin bat ez datozen interesak dituzten kermen sozial, sindikal eta politikoak elkarlotzea.

Euskal Gune Sozio-Ekonomiko honek hurrengo beharra dauka:

(123) a) Euskal sektore publikoa garatzeko eskuduntza legislatibo osoak: gure Herriaren ahalmen ekonomiko eta sozialen garapenaren zerbitzurako gestio- eta kontrol-proiektu demokratikoaren alde, baliabide sozialak martxan jartzea izango litzateke sektore publiko honen helburua. Sektore publiko berria litzateke, eragile sozial eta sindikalen partaidetza izango lukeena, deszentralizaturik, iruzur fiskala, gestio administratiboko burokrasia eta —kidetasun politiko edota ideologikoen arabera— kontratazio eta gestio ustelak hauteman eta zigortzeko gai izango litzatekeena.

(124) Euskal sektore publiko berria, garapen-ereduaren eragile, zerga-politikaren norabideak eta politika ekonomiko eta monetariaren ardatz nagusiak zuzentzeko gauza litzatekeena. Errenten banakuntza berdintasunez antolatu eta, jasotako errenten arabera zerga-kontribuzioa eginez, euskal gizartea garatzeko balio duten parametroen bidez, aurrekontu publikoak administratu behar lituzkeena.

(125) b) Industri enpresa publikoa bultzatzea, produkzio-ehuna garatu, dibertsifikatu eta kualifikatzeko lanabesa den aldetik. Estatuko industri sek-

▶ [LABek
alternatibazko estrategia
sozio-ekonomikoa eraiki
behar du. Dinamika
autokokatuetan
oinarritutako
dinamikaren ardatz
nagusia, egungo egoera
honetan, barne-
enplegua eta eskakizuna
izango dira]

► [LABen
iritziz, udalerri edo
eskualde mailako
egiturek, garapen
ekonomiko eta sozialaren
lagungarri izan
daitezkeen produkzio,
enplegu eta
merkataritzazko
dinamikak antola
ditzakete]

tore publikoa hutsaren hurrengo prezioan saltzen ari den honetan, euskal lurraldean dabilzan industria, garraio, finantza eta zerbitzuetako enpresen titulartasuna EAEari eta Nafarroari transferitu behar zaizkie.

(126) Industriaren garapenerako programa indar sozialekin kontsentsuatzeari, inbertsio publikoa eta pribatua bultzatuz; euskal esparru geografikoan industriarteko harremanak indartzea; finantza-kapitala industri inbertsioan inplikatzea; teknologiaren garapenean, teknologia egokien aplikazio praktikoan sektore publikoa inplikatzea; produkzio eta gizarte-ehunaren gaineko eraginak kontrolatzea; udalerri eta eskualde mailako produkzio-ehuna zabaltzea.

(127) LABen iritziz, udalerri edo eskualde mailako egiturek, garapen ekonomiko eta sozialaren lagungarri izan daitezkeen produkzio, enplegu eta merkataritzazko dinamikak antola ditzakete. Udalerri bakoitzean enplegua sustatzeko batzordeak sortzearen aldeko bultzada, garapen ekonomiko horren ahalmenen garapen ekonomikorantz bideratu beharko litzateke, instituzio publikoen, sindikatuen eta bestelako eragile sozialen jardura aktiboaren bidez.

(128) c) Europar Batasunean ordezkari. Gure produkzio-ehunean eragina duten alderdi ekonomikoak EBarekin negoziatzeko esku-duntza. Estatu espainolari dagozkion organo komunitarioetan ordezkari osoa.

(129) d) Arrantza eta nekazaritza-elikadura sektoreak bultzatu eta dibertsifikatzea, eta geure natur baliabideak berreskuratzea.

(130) e) Garraio eta komunikazio-politika integratua, dibertsifikatua, gure udalerri eta eskualde-mailako errealitateak indartuko dituena.

(131) f) Euskal Banku Publikoaren sorrera dela-eta, geure finantza-lanabesak garatzea, moneta-politika, kapital-arrisku pleguko elkarte indartsua eta aurrezlea enpresarekin zuzenean lotzen duen balore-merkatua koordinatzeko gauza izango dena.

(132) g) Administrazio Publikoa eraberritzea. Sektore publikoak eta Administrazio publikoak duten eginkizuna errotik aldatzeko proiektua egingo bada, bai Administrazioaren bai funtzionario-sistemaren jardura, irispidea eta antolamendua aldatu beharra dago. Eskuhartze sozialari esker, dudarik ez, egitura eta burokraziak suntsitu, eta alferrikako prozesu ilun eta bertikalak desagertuko dira. Euskal Administrazioari langileak leial jardun beharko du zerbitzatzen duen gizartearekin; erabili behar dituen baliabideak dira informazioaren gardentasuna eta partaideza soziala errazteko lanabesak. Bere jardura profesionala ez da agintean dagoen alderdi politikoa-
ren arabera izango, bere kualifikazio profesionalaren arabera baizik. Funtzionarioen sartzeko unean, zerbitzatzen duen gizartearen interesak defendatzeko gaitasunak baloratuko dituzten irizpide objektiboak hartuko dira kontutan.

2.2.2. EGSEko garapen-eredua

(133) EGSE bestelakoa izango bada, ongizatearen egoera izenekoa errotik aldatu beharra dago. Ezin sortu daitekeelako gaurregun gune sozio-ekonomiko bat garapen-ereduan konkista sozialak integratu gabe eta, produktibitate kontzeptuan herritarren premien betetzea kontutan hartu gabe.

(134) Euskal gune soziala eratzeak euskal herritartasuna onartzea eta gure nazioa eraikitzekeo proiektua ikuspegi horretan kokatzea darama berarekin, elkartasunezko jarrera aurrerakoi horietatik.

(135) Bultzatzen dugun eredu soziala honela ulertzen dugu: edozein pertsonari, euskal herritarra izateagatik, egin duen lanaren eta ekoiztu dituen errenten banakuntzaren emaitza gisa, subirautza politikoaz eta ongizatezko egoeraz gozatzeko eskubidea zor zaio.

(136) Honela bada, gune sozial hau egituratu ahal izateko, zerga-politika aurrerakoiari eta aberastasunen banakuntza-politikari dagozkion bilketa, gestio eta banakuntza gaietan, bidezkoak diren lanabesak eskuratu behar dira. Planteamendu hauek garatzeko lanabesen abiagunea, gaurko, hau da: gai sozial eta fiskaletan eskuduntza legislatibo osoa; Nafarroan eta EAEn Gizarte Segurantzaren Institutua sortzea eta herritarrei garantizatu behar zaien errenta negoziatzea.

(137) EGSE hori osatzeak eskatzen du, esparru horretan, gunea bideragarri bihurtu ahal izateko, iraunkortasun eta egonkortasuna emango dioten osagai sozial eta ekonomikoak berresturatu behar direla. EGSE, izan ere, Nazioaren Eraikuntzari hoberen dagozkion garapen-eredua orientatzean, etorkizunari begira, geure burua zenbait bidez hornitzeko alternatiba besterik ez da.

(138) Ikuspuntu horretatik, ekologi faktorea —hau da, elkarren osagarritasun eta menpekotasunezko harremanak izateko era— politika ekonomiko eta soziala praktikan jartzean ere kontutan hartu behar da.

(139) Nazioa eraikitzekeo proiektu honen lokarria kultura da. Enpresa transnazionalen bitartez igortzen den informazioa, geroz eta indar handiagoz, indar-jarreraz eta norabide bakarrean hedatzen da: honek, botere-taldeen ikuspuntua agertu eta eraso kulturalaren mugak urratzen ditu. Informazio eta programen produkzioaren monopolioa, geroz eta baztertzailleago dela eta herriaren aldetik kontrol gutxiago daukala, Nazioarteko Ordenu Berria gara dadin lagungarri da.

(140) Beraz, garbi dago botere-gune handien informazio- eta kultur erasoaldiak geldiaraztekeo eta euskal gizartearen informazio- eta kultur gaitasuna garatzeko beharrezkoak diren lanabes eta kontrolei aurre egin behar zaie la EGSEtik.

(141) Herri kulturak eta euskarak are eta birtualtasun handiagoa hartzen dute, planteatzen ari garen garapen-eredua egituratu eta homogeno bihurtzeko elementu diren aldetik.

(142) Planteatzen ari garen kulturazko aukera hau eraginkor eta iraunkor bihurtuko bada, bitarteko asko eduki beharko genituzke eskuera: eskola nazionala, eragile sozialen partaidetza eta kontrola duen komunikazio-sistema publikoa, informazioaren euskarrien erabilera dibertsifikatuta legokeen norabide anitzeko komunikazio-sistema nazionala e.a. sortzea, besteak beste.

► [Gune sozial
hau egituratu ahal
izatekeo, zerga-politika
aurrerakoiari eta
aberastasunen
banakuntza-politikari
dagozkion bilketa,
gestio eta banakuntza
gaietan, bidezkoak
diren lanabesak
eskuratu behar dira]

2.2.3. Enplegua, elkartasunezko etorkizun egonkorra

a) Testuingurua

(143) Enplegua sortzea bihurtu da Euskal Herrian produkzio-sistemaren arazo nagusia. Sistema hau mugatzen duten koordenadek ez dute ahalbideratzen egungo langabezi egoera gainditzea eta, bestetik, produktibitate edo teknologiaren garapenaren inguruko ekimenak, bere alde, langabezi eta prekarietate-mota bihurtzen dira.

(144) Enpleguari dagokionean, patronalaren eta PSOE, UPN, PNV edo EA bezalako alderdien jarrerak, neoliberalismo ortodoxoaren mugen barnean dirau: enpresak lehiakor bihurtzeko, kostu laboralak murriztu behar dira, patronalak etekinak atera ditzan, geroago etekin hauek inbertitu eta enplegua sortzeko —omen—.

(145) Politika sinplista honek funtzionatu izan du bete-betean 74ko krisialdiaz geroztik, porrota besterik jaso ez duen arren. Politika hori aplikatzeagatik sortu den geldiketa soziala eragozten ari da bertatik irtetea, ez bada bikoizketa sozial, desberdinkeria, segurantzi ez eta istiluak zeharkatuz, hitz batez.

(146) Enpresariaren patrikara begira, produktibitate-printzipioetan irautea arazo eta premia sozialen aurrean itsuarenak egitea, bertako eskakizuna itotzea eta bertako garapen ekonomikoak gaindituko ez duen orma altxatzea da.

(147) Aurrekoaren ondorioz, patronalak eta alderdi politiko gehienek nahita nahasten dituzte lan-banaketa eta soldata-banaketa. Horrela sinets genezake, inozo hauek, langabezia euskal langileriaren arazo berezia dela eta ez, ordea, zentzugabekeriak defendatzen duten sistemaren hutsegite estrukturala.

(148) Enplegu-sorrera den erronkari aurre egin behar zaio, ezin-beste eta errotik, lan-merkatu iristeko ezintasunak sortutako gizarte-bikoizketa arinduko duten larrialdiko neurriak hartuz.

b) Lanabesak

(149) Nafarroan eta EAEn Enpleguaren Institutua eskuratzeko premia planteatzen dugu: honelakoetan (Inem-ekoak izan edo beste edozein organismoetakoak izan), dauden baliabide publikoak biltzea, osotasunezko perspektibatik lan-merkatuan bitartekaritza praktikan ipin dadin.

(150) Era berean, behin-behineko lan-enpresak suntsitzea eta, udalerrri nahiz eskualde mailako garapena indartzen duten ekimenak bilatzea eta bitartekaritza deszentralizatzea proposatzen dugu.

(151) Egoera sozio-ekonomikoaren larritasunak eta, honi erantzuna eman diezaioten, euskal instituzioak beharrezko lanabesetz hornitzeko borondate politikorik ez izateak agintzen digu DESOBEDIENTZIA ZIBILEZ ERANTZUTEKO BEHARRA, Hego Euskal Herriatik ordaintzen ditugun kuotekin osatuko den enplegu-fondo estrukturala sortzeko: enplegu-sorrera, jardunaldiaren murrizketa eta lan-banakuntzako politikak finantzatzeko helburua izango lukeen fondo hau enpresariak, eragile sindikalek eta Administrazioak kontrolatuko lukete.

► [Herri kulturak eta euskarak are eta birtualtasun handiagoa hartzen dute, planteatzen ari garen garapen-eredua egituratu eta homogeno bihurtzeko elementu diren aldetik]

Oraintxe da garaia jarrera aktibo eta erasotzaileetara igarotzeko, Hego Euskal Herriko gehiengo sindikal eta politikoak mantentzen dituen jarrerekin koherentziaz jokatzeko.

c) Neurriak

(152) Enpleguaren sorrerak, halaber, politika ekonomikoaren norabide aldaketa eta gure produkzio-ehunaren garapen eta dibertsifikazioa eskatzen du, eragile sozialekin negoziatu beharreko urte anitzeko planen bitartez, hauetan inbertsio publiko eta pribatuak bil daitezen moduz.

(153) Enpleguaren sorrerak produkzio-ehuna eta, bereziki, industri ehuna garatzeko politika aktiboak martxan jartzea eskatzen du. Gauregungo industrializazioaren testuinguruan, industri ehunaren garapenerako jarraipideak bete ahal izan daitezen, sektore publikoak sostengu-politika aktiboak jarri behar ditu praktikan alor askotan, hala nola azpiegiturak, I+D (ikerkuntza gehi garapena), instalakuntza berriak ipintzeko lurzoruaren gestioa, teknologiaren berrikuntza, enpresa txiki eta ertainaren garapena, udalerrri eta eskualde mailako ekonomiak berriro dimentsionatzea, e.a.

(154) Egonkor eta sozialki produktiboa izango den enpleguaren aldeko borroka atzerazineko aldakuntza estrukturalak sortarazi behar ditu lan-harremanetan. Enpleguaren banakuntza eta lan-malgutasun handiagoa lotu nahi dituzten pentsamolde politiko-ekonomikoei aurre eginez, LABen iritziz, %23ko langabezia daukan Hego Euskal Herri honetan lan-jardunaldi erasokor eta generalizatua murrizteak bakarrik zabalduko dizkio atek egiazko enpleguaren banaketari.

(155) Kontu hauen inguruko eskuhartzeari esker, lan-indarra baloratu eta 1974 urteaz geroztik (sistema kapitalistaren krisialdi luze honen hasieratik, alegia) nozitu dituen presio jasanezinetatik atera dezakegu.

(156) Enpleguaren banakuntzari dagokion ekimen sindikala, lan-harremanen aberastasun eta demokratizazioak garantizatzen dute Euskal Langileriaren Mugimendua justiziazko eta elkartasunezko gizarte berriaren funtsezko sujetua izango dela. Langileriak protagonismoa erakutsi behar duen koordinada ekonomiko-sozialetan errotiko aldaketa egingo dela gizartean agertzeko bidea da hau.

(157) Lan-harremanen demokratizazioa, politika ekonomikoek agintzen dituzten erabaki politikoetan dagoen partaidetza sindikalaren proportziozkoa da. Aginkeria, "dekretazoa", Langileen Estatutuaren aldebakarrekoko aldakuntza sustraitik aldatzea da, ko-gestio sindikalean, etekinen banakuntzan, enpresetako inbertsio, lan eta merkataritza-politiketan oinarritutako dinamika laboral demokratikora igarotzea da kontua.

(158) Lan-indarra koalifikatzean eta produkzio-ehunaren dibertsifikazioan ere egundoko garrantzia dauka lanbide heziketaren betekizunak. Demokratikoki gestionatua, sozialki erabilgarria eta harreman sozial zabal, aberasgarri eta asebetetzekoak dituen enpresa-ereduan bere ahalbide guztiak garatzeko gauza diren pertsonak sortuko dituen lanbide heziketa lortu behar dugu.

► [LABen iritziz,
%23ko langabezia
daukan Hego Euskal
Herri honetan lan-
jardunaldi erasokor
eta generalizatua
murrizteak bakarrik
zabalduko dizkio
atek egiazko
enpleguaren
banaketari]

2.2.4. Lurralde-antolamendua

(159) Egungo politika konstituzional-estatutarioak Hego Euskal Herriko errealitate soziala hautsi egiten du eta Euskal Gune Sozio-Ekonomikoaren garapenean bilduko diren lurraldearteko antolamenduzko neurriak hartzera behartzen gaitu.

(160) Gure helburua: Hego Euskal Herrian, eskuduntza legislatibo osoak eta hauek praktikan jartzeko beharrezkoak diren lanabesak eskuratzea. Helburu hauek lortzeko bidea: egungo egoera politikoa desblokeatzearen alde egina dugun apustua eta geure subirautea nazionala eskuratzea.

(161) LABen ekinbide sindikala ezin daiteke geldirik egon negoziazio politikoari dagozkion urratsak eman arte; gure eguneroko lanak, indar-metaketarako beharrezko politika eta Hego Euskal Herriko lurraldeak biltzeko garapen-ereduaren egiazko oinarriak sendotzeko premiak behartzen gaitu ezinbestekoak diren ekimen sindikal, sozial edo instituzionalak praktikara eramatera, Herrialde bakoitzean, EAEn eta Nafarroan, eskuhartze sindikal eta konbergentea gauzatzeko, errealitate estatala desgastatzeko eta euskal errealitatea finkatzeko gauza izan gaitzen.

(162) Estatu espainol eta frantsesaren erabakien menpean dagoela, Euskal Herriaren egungo errealitateak behartzen gaitu lurraldetasun arazoa larrialdiko lehentasunez jorra dezagun. Euskal Gune Sozio-Ekonomikoak, berarekin batera doazen dinamika demokratikoez eta errealitate politiko eta ekonomikoa aldatzeko ahaleginak euskal esparru osoan lurraldearteko harremanak sartzera bultzatzen gaitu.

(163) Muga egiten duten eskualdeen arteko harremanei Europar Batasunak ematen dizkien aukera eskasak behartzen gaituzte berehalako etorkizunean harremanetarako ekimenak har ditzagun alor ekonomiko, sozial, politiko eta sindikalean Ipar Euskal Herriarekin. Harreman hauek lehentasun osoz eraiki behar ditugu, Ipar eta Hego Euskal Herriko lurraldeen arteko harremanek eskaintzen duten aukera hauek ez dituzten herrialdearteko bestelako harremanen aurretik.

(164) Kontu hauei buruzko azterketa eta kontsultako batzordeek, organismo, instituzio, elkarte eta mugimendu sozialen bitarteko lotura instituzionalek, elkarren menpekotasun eta elkarrengana biltzeko sistema osatuz jardun behar dute.

(165) Gure borrokaren helburu den eredu sozial eta ekonomikoa osotasun eta orokortasunezkoa da, deszentralizatu, pertsona eta udalerrri nahiz eskualde mailako erakundeen gaitasun eta ekimenei zabaldua. Eredua, beraz, egokia da udalerrri nahiz eskualde mailako euskal bereiztasunak biltzeko, konbergentziazko perspektibatik eta inongo lurralderen nagusitasun edo ezarpenik gabea.

2.2.5. Gizarte-antolamendua

(166) Gizarte-antolamenduaren lehen alderdia, LAB bezalako sindikatu batentzat, Euskal Langileriaren Mugimenduaren antolamendua lortzea da, gure ekinbide sindikalak politika ekonomiko, laboral eta sozialean egin nahi duen aldakuntzaren barruan. Alor honetan, gure ekinbide sindikalak, pro-

▶ [Estatu
espainol eta frantsesaren
erabakien menpean
dagoela, Euskal Herriaren
egungo errealitateak
behartzen gaitu
lurraldetasun arazoa
larrialdiko lehentasunez
jorra dezagun]

dukzio-ehunaren barruan eta kanpoan sakabanatutako klase-segmentuen lotura eta borrokarako lanabes izateaaz dihardu.

(167) Beraz, emakume langilearen protagonismoak garapen eta hedakuntza sozialerako bideak bilatu behar ditu sindikatuan. Lan-merkatu kapitalistan dabilzan emakumeek eta sistemak aintzat hartzen ez dituen sektoreetan dabilzanek, prekarietatea jasaten dutenek, ezkutuko ekonomian edo etxeko lanetan dabilzanek, denek LAB daukate tresna egokia bere borroka koordinatu eta sozializatzeko eta, gainera, Euskal Langileariaren Mugimendu osoak beregana dezan.

(168) Lan-merkatutik geroz eta aldi luzeagotan baztertuak dauden gazteek, bere gaitasun pertsonal eta sozialari dagokienean, alferrikako hutsaldiak jasan behar dituztenek, etorkizunari begira, gizartea aldatzeko beharrezkoa duten erreferentea da horientzat sindikatua.

(169) Langabetuek, prekarietatea, ezkutuko ekonomia, esplotazioa, auto-esplotazioa, ezintasun fisiko edo psikikoengatik bazterkuntza jasaten duten pertsonak LAB dute lanabes egokia, beren borroka eta gainontzeko langileena bat etorri eta eraginkorrak izan daitezten.

(170) Diskriminazio sexualaren, jokaera xenofoboaren eta bestelako kontrako erantzunak etengabe LABen ekinbide sindikalaren kontrolpean egongo dira.

(171) Politika sozial eta laboralaren inguruan planteatutako ildoak, lan-jardunaldiaren murrizketa eta aberastasun eta lanaren banakuntza, zentzu guztietan, Euskal Langileariaren Mugimenduaren oinarritzko premiak dira, hain zuzen ere, ELMaren sektore sakabanatu guzti-guztietan lan-fronteak bateratzeko erreibindikazio helburu zehatzak direlako.

Nazioa eraiki eta gizartea aldatu Z U T A B E A K

37

► [Emakume
langilearen
protagonismoak
garapen eta
hedakuntza
sozialerako bideak
bilatu behar ditu
sindikatuan]

EBAZPENAK

LAN HARREMANETAKO EUSKAL GUNEA

LEHEN EBAZPENA. -Lan-erreformari eman beharreko erantzunak geure ekinbide sindikalaren funtsezko zutabea izan behar du. Botere sindikaleko, erreferentzialtasun sindikaleko guneak irabazi behar ditu LABek, prekarietatearen (BLE = ETT, aparteko lanorduak, kontratazio mota askotatik sortutako lan-baldintzak, e.a.) kontrako ekinbide koherente eta osotasunezkoaren ondorioz, nego-ziazio kolektiboaren eta eguneroko eskuhartzearen testuinguruan. Gizartearen sektorerik zigortueneren aurrean sindikalismoak —LABek bereziki— erdietsi behar duen erreferentzialtasuna kutsatzen duten inertziak eta jokamoldeak HAUTSI behar ditugu, kosta ahala kosta, lan-erreforma eta egoera sozio-ekonomikoaren erantzunez praktikan jarriko dugun ekinbide sindikalaren koherentziaz.

BIGARREN EBAZPENA. -Euskal langileriaren interesak defendatuko dituen sindikalismoak eskuhartze eraginkorra izan dezan, beharrezkoa den Lan-harremanetarako eta Babespen Sozialeko Euskal Gunearen egituraketarako bidea ixten digu egungo marko juridikoak. Beraz, ekinbide sindikalaren faktore iraunkorra da gai laboral eta sozialetan eskuduntza legislatibok eskatzea: honetan jardun-ahala presio-mailak ere progresiboak izango dira. Otsailaren 19a ezin gera daiteke gune historikotzat bakarrik: Estatu espainol eta instituzio autonomikoen jarreraren aurkako eraso areagotu egin behar dugu.

Negoiazio kolektiboa ezin bihur daiteke LHEG bat lortzeko bide bakarra, maila legislatibok euskal langileoi Madrilek ezartzen dizkigun neurri estrukturaleri erantzuteko gai ez izategatik. Horren gainean lan-harremanetarako euskal gunerantz abiatzeko estrategia egiteko saiakerak iruzur teorikoa eta, ikusi den bezala, porrot praktikoa izan dira.

HIRUGARREN EBAZPENA. -Finantza baliabideak bildu, gestionatu eta administratzeko esku-duntzarekin, kaxa autonomoaren printzipioari lotutako Gizarte Segurantzako Euskal Institutua exigitzen duen bitartean, "Toledoko Itunetik" ezarri nahi diren saiakera aldatzaileei erantzu-

na emango die LAB sindikatuak. Aldakuntza horren oinarrian, murrizketa sozial handiagoak eta —finantza-kapitalari erabilera espekulatzaileraren— osagarritzko bide pribatuen bultzada daude.

LAUGARREN EBAZPENA. *Negoiazio Kolektiboari sakoneko berrikuntza egin behar zaio, ekinbide sindikalaren esparru, edukin eta dinamikei dagokienean. Sindikalismoak jasaten dituen inertzia antzuei erantzun behar zaie ekinbide sindikalean jarduteko konpromezu garbiarekin eta egiaztapen honekin: negoziazio kolektiboa ezin izan daiteke indarrean dagoen erritualismoaren arabera; alderantziz, enpresarien eta Administrazioaren aurrean garaitzapenak gauzatu eta botere sindikalean aurrera egiteko izango dugun jarrera erabakiorraren tamainakoa baizik. Horrek behartzen gaitu geure burua egoki prestatzeko barne-mekanika martxan jartzera eta, batez ere, borrokarako prest egotera.*

EUSKAL GUNE SOZIO-EKONOMIKOA

LEHEN EBAZPENA. *Euskal Gune Sozio-Ekonomikoa egituratu ahal izateko, kohesioa eta jarraipena emango dioten neurri ekonomikoak eta politika sozial eta laboralak martxan jarri ahal izateko eskuduntza legislatibo osoak eduki behar dira. Bestela esateko, langileria den gehiengo sozialaren erreibindikazioei erantzun ahal izateko, Subirautza premia gorrikoa da gai sozio-ekonomikoetan. Beraz, gizarte antolatze eta lotzeko ezinbesteko faktoretzat agertzen da.*

BIGARREN EBAZPENA. *Enplegua sortzea izango da LABen ekinbide sindikalaren lehentasunetako bat. Enplegua malgutasunarekin eta lehiakortasunarekin lotzen duten jokamolde neoliberalen kontra, euskal mugimendu sindikalak ahaleginak batu behar ditu %25eko langabeziari aurre egiteko, ekimen industrialak izanik, lan-merkatuan bitartekaritza eramateko lanabes egokiak exigituta eta enplegu eta aberastasunaren banakuntza delako binomioaren inguruan, erabakiak hartuta.*

Izaera orokorrez eta eskuramen-galerik izan gabe lan-jardunaldia murrizteak, beste neurri batzuen artean, datozen urteotako sindikalismoaren ekinbideak izan behar du ipar-izarra, garaitzapen hori ez dadin bihurtu alferrikako gertakari sinboliko, negoziazio kolektiboaren bitartez.

HIRUGARREN EBAZPENA. *Euskal Herriko egoera sozial eta ekonomikoari buruzko azterketa jorratuko duen URTEKO FOROA sortzea proposatu nahi die LABek eragile sozial eta ekonomikoari.*

Errealitate honetako zatikako edota koordinatu gabeko azterketak egin ez daitezen, egoera ekonomiko eta sozialaren PERSPEKTIBA NAZIOANALA izateko premia jasaten dugu Euskal Eraikuntza Nazionala bultzatzen dugun sektore ekonomiko, politiko, sindikal eta sozial guztiok. Eragile sozial, ekonomiko eta sindikalen partaidetzaz osatuko litzatekeen FORO hori, Euskal Herria zatikaturik daukaten instituzio politikoetatik kanpo legoke eta, hala balegokio, Euskal Nazioaren Eraikuntza gorpuzteko helburuz, batera eramateko lan-ildoak elkarlotzeko eskuduntza izango luke.

Gonbaraketak egin nahi izan gabe ere, urratsak eman behar genituzke FORO hori egiazko EUSKAL KONTSEILU EKONOMIKO ETA SOZIAL bihurtzeko. Alor honetan, Sindikatuko zuzendaritzari eskatzen zaio ideia hau borobil dezan, planteamendu honekin bat datozen edo interesatuta dauden beste erakundeekin batera.

Es

EKINBIDE
SINDIKALA
GIZARTEAREN
ALDAKUNTZA
LORTZEKO

42

Es

Ponentzia

Lehenago esandako ekinbide sindikaleko ildoak eta hausnarketak praktikan jarri ahal izateko, LABek maila guztietan planteatzen dituen helburuetan aurrerapausuak eman ditzagun, dinamika zuzentzaileak elkarlotu behar dira.

Sindikalismoaren ahulezia orokorrari buruzko gogoetan autokritikarako tarte bat egin behar da, euskal langileriak bizi duen egungo testuinguru politiko eta ekonomikoan LAB erakundearen betekizuna egokiro kokatu eta inertiak zuzendu ahal izateko.

Euskal Herriko egoera sozial eta ekonomiko larriak behar dituen erantzun-mailak eman ahal izateko osotasunezko ekinbide oldarkor eta erreferentzia-lean kokatu behar dira produkzio-ehunean LABek daukan hedapena eta eskuratu ahal ditzakegun gaitasun berriak.

Ekinbide sindikaleko koherentzia teoriko-praktikoa, konpromezu indibidual eta kolektiboan maila altuagoak hartzeko bultzada eta inertzia gorporatibo eta —batzuetan— burokratikoak gainditzea izango dira gure ekinbide sindikal osoa berrikusteko jarraipide nagusiak.

3.1. SINDIKALISMOA, GIZARTEAREN ALDAKUNTZAREN SUJETU

(1) Mende honen amaieran ekinbide sindikalari zabaltzen zaizkion perspektibek adierazten dute euskal langileok, gauzagarria eta beharrezkoa den Nazioa Eraikitzeako proiektuaren barruan, gizartea aldatzeko eskuhartze-programa daukagula.

(2) Euskal Langileriaren Mugimenduak gauregun dauzkan arazoei erantzuna eman ahal izateko, gure ekinbide sindikala gardena da izaeraz, gure ibilbide sindikalaren emaitza eta euskal langileengan eragina duen errealitate ekonomiko, politiko eta sozialaren azterketaren fruitu.

(3) LABen izaera sozio-politiko berretsi egiten da ekinbide sindikalaren lehentasunezko helburutzat Euskal Nazioaren Eraikuntza eta hau bideragarri bihurtzen duten oinarri demokratikoak lortzeko beharrezkoak diren borroka-mota guztien bategitea onartuz.

(4) Kapitalismoak ezarritako metaketa-ereduaren ondoriozko politikari beste norabide bat eman dakion eskatzen du LABek, euskal herritartasunari dagozkion subirautza politiko eta ongizate-egoerara iristeko ahalmen osoan, elkartasunean, enplegu-sorreran, geure gaitasunak garatzeari dagozkion lehentasunezko jardueran eta, euskal gizarte osoaren eskakizunak ase daitzen, produkzio-ehunaren eraginkortasunean oinarritutako irtenbidea planteatzen dugularik.

(5) Nazioa eraikitzeko borroka eta gizartea aldatzeko borroka proiektu

bakar batean elkartzeak, hain zuzen, Euskal Langileriaren Mugimenduari ematen dio Euskal Nazioaren Eraikuntzaren garapenari dagokion eskuduntza osoa, lurraldez integratutako eta sozialki antolatutako osotasunezko ikuspuntutik.

Garapen demokratikoko ereduaren aldeko apustua egitearen bitartez, euskal langileok bihurtzen gara gizarte honetako zatirik aktiboena, euskal gizarte osoarentzat proiektu sozial batekile eta suspertzailea bultzatzen dugulako.

(6) Datozen urteotan egin nahi dugun lana, funtsez, hau da: bizi- eta lan-baldintzen errotiko aldakuntza ekarriko duen borroka eraginkor eta koordinatua garatzeko beharrezkoak diren lanabesak, Euskal Langileriaren Mugimenduko sektore guztiek LABen aurki ditzaten moduko proiektu sindikala.

(7) Emakumeek, langabetuek, gazteek, ekonomia sozialeko langileek, esplotazioa, auto-esplotazioa, ezintasun fisiko edo psikikoengatik lan-merkatutik baztertuak izan direnek, arraza edo jatorriagatik lanetik baztertuak, LAB dute borrokarako lanabes egokia ezarritako errealitatea iraultzeko eta politika ekonomiko, sozial eta laboralean onartuko diren erabakiak baldintzatzeko.

(8) Langile-kopuru eta produkzio-mailan daukan garrantziagatik Ekonomia Sozialari (kooperatibak, S.A.L. motako elkarteak) koiunturaltasunez eta boluntarismoaz gainera eman behar zaio. Kooperatiba munduan sortu diren aldakuntza sakonak, S.A.L.en bilakaera eta koordinazioek, besteak beste, sektore honetan premia gorritz, plangintzaz serio baina bizkor esku har dezagun eskatzen digute. Are gehiago, enpresa pribatuaren suntsitu nahi ditugun faktore batzuk ekonomia sozialean nabarmen txertatzen ari diren honetan: subkontratazioa, prekaritatea, e.a.

(9) Testuinguru sozio-ekonomiko honetan sujetu sozial aktibo bihurtu dadin, sindikatuaren oinarriko errebindikazio-ildoak, lanaren eta aberastaturaren banakuntza bihurtu da (lan-jardunaldiaren murrizketa, enplegua banatzeko neurriak, langabezia eta babespenik ezaren kontrako babes sozialeko politikak, enpresetako iruzur fiskalaren aurkako borroka, e.a.).

3.2. SINDIKALISMOAK ESKU HARTU ETA ANTOLATZEKO GUNE BERRIAK

(10) Aurkezturiko gogoetek, erakunde guztiak koherentziazko norabidea eta praktika sindikala martxan jartzera behartzen gaituzte.

(11) Langileriaren hainbat sektoretan bultzatu behar ditugun ekimenak — antolakuntza eta bizkortze-lanei dagokiela — erakunde osoaren arduraren eta ekinbide sindikalean integratu behar ditugu.

(12) Honela bada, LAB erakundeko militantzia sindikal osoak onartu behar

du antolakuntzari buruzko txostenean planteatuko diren egiturak eta areak garatzeko lana beregain hartuko duela. Azken Kongresutik sorturiko inertzia zuzendu beharra dago, hau da, langileriaren zatiketaren erantzun gisa esparru batzuetan sortu beharreko antolamendu eta eskuhartzeako ekimenetatik sindikatua urrundu izana.

(13) LABek ezin du sortu dinamika estankorik edo, gogoeta eta erantzunari dagokionean, joera hori agertzen duen dinamikarik. Aitzitik, eskuhartzeako errealitate berri hauetan (LAB Gazteak, LAB Emakumeak, LAB Langabetuak) berarizko antolabideak bultzatuz, area horietako problematikak, garatu beharreko osotasunezko ekinbide sindikalean txertatu behar ditu. Langileriaren bestelako sektoreen dinamika eta eskakizunekin, enpresetako langileen kezka eta erreibindikazioak elkartzeko ahaleginak egin behar ditu Sindikatuak. Desagertu behar dugun desantolamendu eta bazterkuntzazko errealitatearen aurrean, integrazio horrek sindikatuaren funtzionaltasunaren balorizazio progresiboa sortuko du, pixkanaka.

(14) LABeko maila lokaleko egiturak ekinbide sindikaleko osotasunezko maila hori tinkotu behar du, eremu honetan dauden arazoei (gatazkak, langabezia, prekarietatea, zapalkuntza, diskriminazioak, proposamen sozio-ekonomikoak, ekologia alorreko kezka, e.a.) erantzuna emateko, enpresa eta gizarterantz bultzatu beharreko ekimenak jorratuz eta bizkortuz.

3.3. EKINBIDE SINDIKALA ENPRESETAN

(15) LABen ekinbide sindikalak Euskal Herriko enpresa guztietan ekimena berreskuratu behar du.

(16) Enpresan, ekinbide sindikalean aurrera egiteak esan nahi du lan-harremantetan aldakuntza estrukturalen sorrera bultzatzea. Gaurregun, negoziazioak, politika sozial, ekonomiko eta laborala goitik aldatzerik ez dago, enpresetan edo administrazio publikoan koherentziazko ekinbide sindikalik garatu gabe.

(17) Boterearen mekanismo politikoaren zerbitzutako irizpide administratibis-tekin nahasi gabe, partaidetza eta kontrol sozialarekin loturiko berarizko tajuera egituratu behar du euskal sindikalismoak alor publikoan, bere ekinbide sindikalaren bitartez.

(18) Geroz eta pertsona gehiagoren lepotik, geroz eta pertsona gutxiagoren mesedetakoak diren joera sozialen garapena eragozteko borrokaren lehen barrikadatzat agertzen da lantegiko ekinbide sindikala. Lan-indarraren etengabeko debaluazioaren kontra eta langileen lan- eta osasun-baldintzen okertzearen aurka, erabateko erantzunak ematea da gure proposamena.

(19) Lantegiko borroka sindikalaren bitartez, enpleguaren banakuntzari dagozkion ekimen osagarriak garatu ahal izango ditugu: gehiegizko jardunaldiak, BLEen bidez kontratatzea, adin edo sexuagatik soldaten arteko des-mailak gertatzea, sindikalismoak jasaten duen negoziazio-ahalmenaren

galera areagotzea, enpresariaren alde errentak banatzea... eta antzeko fenomenoak suntsitzeko.

(20) Azken urteotan, lan-harremanen erreformak ezarri zaizkigularik, enpresen baitako eskuhartze sindikalean atzerakada galanta egin dugu, gauza batekin konturatu gabe: enpresak ez dituela merkagaiak bakarrik ekoizten, enpresak esplotazio kapitalistaren oinarriak ugaltu eta enpresariak eta langileak ere ugaltu egiten ditu. Gure jardueran nozitu dugun defizit horrek, ekinbide sindikalean hutsune bat utzi du eta hau berehala bete dute produktibitatearen, malgutasunaren eta mugikortasun geografiko eta funtzionalaren aldeko jarrera neoliberalek.

(21) Enpresaren baitako ekinbide sindikalaren berpizkundeak hurrengo oinarriak izan behar ditu:

(22) a) Enpresaren barruan LABen ekinbide sindikala sekzio sindikalak eztabaidatu, erabaki eta betearazten du; beraz, sekzio sindikala da ekinbide horren erdigunea. Gobernuek ezarritako neurri laboral eta sozialen aurrean mugimendu sindikalak agertu duen ahuleziaren ondorio da ekinbide sindikaleko lanabes horiek bertan behera uztea. Sekzio sindikal bakoitzak gauza izan behar du LABen ekinbide sindikaleko ildo administratzeko, lantegi bakoitzeko dinamika sindikala planifikatu eta zorrotzuz.

(23) b) Ekinbide sindikalaren osagarritzko eta ezinbesteko elementutzat hartuta, antolakuntza garatzearen bitartez ekinbide sindikalak eskaintzen dituen aukera guztiak praktikan jartzea, lurralde eta sektore-dinamiken inguruan.

(24) c) Afiliazio-politika egiazkoa, bi zentzutan: trebakuntza eta komunikaziorako mekanismoen bitartez afiliatuekiko harremanak areagotzea eta, bestetik, afiliazio-dinamiken iraupenaren bitartez, langileen artean sindikatuaren zabalkuntza bultzatzea. Dinamika horiek, LABen ekinbide sindikala praktikatzeari dagokionean, indar-metaketa jarraia erraztu behar dute. Alor honetan zehaztaperen bat egingo dugu: inplikazio eta motibazio-dinamikak bultzatzea, militantzia sindikala borrokarako, nazioaren eraikuntzarako eta gizartea aldatzeko elementutzat sentitzeko; militantzia sindikala lantresna sortzaile, motibatzaile eta ezinbestekotzat sentitzeko, langileen jarduera laboral eta pertsonalean.

(25) d) Bultzatzen ari garen ekinbide sindikal eta sozialeko ereduaren osakide estrategikoa den neurrian, partaidetzazko dinamikak praktikan jartzea eskatzen du egin nahi dugun sindikatuak. Ekinbide sindikalaren ordezkartzazko antolamenduaren bitartez herrestan ekarritako delegazionismozko politika sindikatuaren bertan deuseztatzea eskatzen du eta, trebakuntzan, antolamenduaren garapenean eta ekinbide sindikalaren tajueran, nork bere ardura har dezan eskatzen du.

(26) e) Konbergentziarako eta ekinbide sindikala garatzeko esparru amankomuntzat, enpresa-batzordeak bultzatuko ditugu; bide beretik, langileen batzarren bitartez, enpresako langile guztiak ekinbide sindikalean esku hartu dezaten bultzatuko dugu. Langileen batzarra berpiztuko bada, ekinbide sindikaleko mekanismo egoki eta iraunkorrak eman behar zaizkio, oraingo hondamenditik irten dadin.

(27) Azkenik, egoera sozio-ekonomikoaren larritasun honek, euskal produktio-ehunaren etengabeko hondamenaren kontra larrialdizko erreakzioa izan dezagun eskatzen digu. Nazioa eraikitzeke proiektua bideragarria izango

► [Sekzio
sindikala bakoitzak gauza
izan behar du LABen
ekinbide sindikaleko ildo
administratzeko, lantegi
bakoitzeko dinamika
sindikala planifikatu eta
zorrotzuz]

da, bizirik irautea utziko dion oinarri ekonomikoa dagoen bitartean. Horretan, produkzio-ehunaren suntsiketa, dagoeneko jasanezin bihurtu den lanpostuen galera baino larriagoa da. Produkzio-ehunaren suntsiketa Sindikatu osoaren arazoa da eta kasuan kasuko larritasunaren arabera erantzuna eman behar zaio. Sindikatuaren egiturek ezin dituzte bertan behera utzi enplegu eta produkzio-ehunaren suntsiketa jasaten duten langileak.

Nazioa eraihi eta
gizartea aldatu
EKINBIDEA

3.4. EUSKAL LANGILERIAREN MUGIMENDUA ETA BERE ERREIBINDIKAZIOAK, EUSKAL PROIEKTU NAZIONALEAN GIZARTEA ALDATZEKO IDEAN

(28) Euskal gizarteak sortzen dituen dinamika sozialak bere sentitu behar ditu euskal sindikalismoak. Euskal Langileriaren Mugimenduak, ekinbide sindikaleko eredu honen bitartez —borroka guztien katalizatzailea bera delako—, gure nortasun nazionala, euskara eta euskal kultura berreskuratzeke, Estatu espainolaren boterea azpizateko, intsumisioa bultzatzeko, partaidetzako demokraziaren alde jarduteko, ekologiaren alde borrokatzeke, geure natur baliabideak zaintzeko... apustua egin behar du. Hitz batez, Euskal Herria datorren mendean independentzia eta sozialismoa lortzeko bidean ipiniko duen garapen sozialeko ereduaren aldeko borrokan partaide aktibo sentitu behar du bere burua Euskal Langileriaren Mugimenduak.

3.4.1. Ekinbide sindikala eta berreuskalduntzea

(29) Euskal gizarteak euskara berpiztuko badu, lan-mundua euskalduntzeko langileek eta sindikatuek berarizko ahalegina egin beharko dute.

(30) Sindikatuaren barne-bizitza eta bertako militanteak euskalduntzea da lehen helburua, plangintzaren bidez eta horretarako hartutako neurriak aplikatuz garatu beharrekoa.

(31) Nazioaren Eraikuntza proiektuaren partaide diren heinean, LABeko militanteek eta afiliatuek Berreuskalduntzean eragileak izan behar dute, lan-tegietan ekinbide sindikaleko fronte bat zabalduz. Sekzio sindikal bakoitzak egin beharko du horretarako lan-plana, "euskara gaia" negoziazio kolektiboaren esparruko bazter batean era testimonialean bakarrik, ia alferrik, ager ez dadin.

(32) Konfederazio mailan, euskal gizartean euskara zabaldu eta erabiltzea

▶ [Euskal
gizarteak euskara
berpiztuko badu, lan-
mundua
euskalduntzeko
langileek eta
sindikatuak berarizko
ahalegina egin
beharko dute]

erraztuko duten ekimenak bultzatuko ditu LABek. Eta berean, lan-mundua euskalduntzeko helburua dela-eta, LAB partaide duten instituzioetara ekimenak eta proposamenak eramango ditu Sindikatuak.

3.4.2. Intsumisioa eta sindikalismoa

(33) Armada espainol eta frantsesaren aurka intsumisio-jarrera erakutsiz euskal gazteek (langileak edota langileen semeak) daramaten borrokari sindikalismoak laguntza eman behar dio.

(34) Gobernu espainola, aplikatzen dituen zapalkuntzazko neurrien artean, intsumisioagatiko zigorrezko neurriak lan-alorrera eramaten saiatzen ari da. Espainiako Kode Penal berriaren onespenez sakondu egiten du bide honetan, intsumisio erreibindikazioaren eragin desegonkortzaileak arintzeko helburuz.

(35) Sindikalismoak intsumisioari eta kontzientzi eragozpenari agertu dien elkartasuna inplikazio-jarrera aktiboagotara altxa behar da, borroka hau gazteen eskutan bakarrik gera ez dadin. Gizarte osoak —beraz, honetako partaide diren sindikatuek eta langileek— intsumisio gerra irabazteko, ahalegin, indar eta erantzunak batu behar ditugu.

(36) Enpresako negoziazio kolektiboaren eta ekinbide sindikalaren esparruan, intsumisioaren kontrako neurri bete-erazleei erantzuna eman behar diegu, are gehiago langile gazteak prekarietate egoeran daudenean.

3.4.3. Euskal Eskola Nazionala

(37) Hezkuntza sistemak lan-harremanen eredia egituratzean betetzen duen eginkizun estrategikoari erantzunez, gure Sindikatuak Euskal Eskola Nazionala garatzea eskatzen du.

(38) Euskal hezkuntza sistemak, bertako diseinu kurrikularra bere osotasunean eta honek bidezkotzat jotzen dituen elementu didaktiko guztiak jaso behar ditu. Nazioa Eraikitzeke proiektuak beharrezko dituen hizkuntz eta kultur eskakizunei erantzuna emango dien diseinu kurrikularra. Ondorioz, helburu horri zuzenean erantzungo dion ekinbide sindikaleko plana martxan jari beharko du Sindikatuak.

(39) Eskola estatuen heredentziaz, indarrean dugun hezkuntza sistemari premiaz egin behar zaizkio aldakuntza estrukturalak, hezkuntza-politikari buruzko erabakietan orohar eta hezkuntza-proiektuan bereziki, gurasoen, irakasleen eta ikasleen partaidetza aktiboa sustatzeko moduz, euskal hezkuntza-administrazioen erabateko eskuduntzaren adierazkide den subiraütza politikoa praktikan ipinita.

(40) Alor honetan funtsezkoa da bertako irakasle-gorputzak eta Lan-Harremanen Euskal Gunea sortzea, hezkuntza-egituren burokratizazio eta estatulizazioarekiko hausturaren adierazle gisa.

3.4.5. Osasun Sistema Publikoa

(41) Osasun-arreta esparru ekonomiko-laboralekin (produktibo eta ez-pro-

▶ [Gizarte
osoak -beraz, honetako
partaide diren sindikatuek
eta langileek- intsumisio
gerra irabazteko,
ahalegin, indar eta
erantzunak batu behar
ditugu]

duktiboekin) dago lotuta; honela, maiz askotan, herri baten garapen sozio-ekonomikoa zehazteko unean, osasun-adierazleak ere kontsultatzen dira. Hortaz, osasunaz aritzea kulturaz, ekonomiaz, politikaz... aritzea da.

(42) Osasun-sistemari buruz hartuko diren neurriek, garbi dago, edozein izaeratakoak direla ere, gizarte osoarengan eta, bereziki, langileengan, izango dute eragina.

(43) Perspektiba ezkertiar batetik kapitalismo aurreratuko teknokratek egindako azterketek ez dute balio baina, halaz ere, osasuna lehen mailako ondantzat hartzen duen gizarte aldakor honetan, osasun-sistemak aldakuntzak nozitu behar ditu.

(44) Gure Sindikatuak arazo hauetan esku hartu behar du, ez bakarrik sektorean eragin sindikala izatearren, problematika honek daukan erabateko eragin sozio-ekonomikoagatik baizik. LABen eskuhartzeak, osasun-sistema publikoaren defentsaz eta bultzadaz jardun behar du, bai finantzaketari dagokionean, bai osasun-zerbitzuen hornidurari dagokionean ere, berdintasuna, kalitatea, eta eraginkortasun teknikoa eta soziala garantizatzen duen lanabesa delako.

(45) Euskal osasun-sistema publikoa, bertan langileek eta erabiltzaileek osasun-politikaren tajueran parte hartzen dutelarik. Aurrikuspenean eta lurraldez lurraldeko berarizko errealitateetan oinarritua, deszentralizatua eta euskal gizarte osoaren zerbitzutakoa.